

Pledoarie pentru alimentarea sanogenetică

Acad. ȘTEFAN MILCU

Am participat recent la inaugurarea Centrului de Diabet și Boli de Nutriție al Ministerului Sănătății, care constituie, din multe puncte de vedere, o necesitate în asistența curativă profilactică a numeroaselor boli din această categorie și, în același timp, un model de organizare funcțională și tehnică. Ceea ce m-a și determinat să abordez problematica alimentelor și alimentației care fac parte din procesul complet al nutriției.

La prima vedere, pare paradoxală, în această perioadă critică a procurării de alimente, o pledoarie pentru o alimentație sănătoasă care implică, pe lângă factorul economic, și pe cel social. Și totuși, o asemenea pledoarie ne apare ca fiind justificată. Întrucât sunt binecunoscute gravele intoxicații provocate de alimente necorespunzătoare, precum și patologia gastro-intestinală. Problema adusă în discuție vizează alimentația fiecărei zile, care, prin permanența de-a lungul întregii vieți, influențează biologia omului în ontogeneză. S-au scris numeroase studii și tratate despre alimentație, multiplu influențată de zona geografică locuită de populație, de particularitățile etnice, religioase, profesionale și terapeutice. Țara noastră nu face excepție din aceste puncte de vedere.

Formulată la modul cel mai general, specia umană are o alimentație cu o largă varietate, datorită utilizării alimentelor vegetale, naturale și industriale. Este un ansamblu care constituie un vast capitol enumerativ pe care nu-l vom dezvolta. În schimb, vom stărui asupra adaptării alimentației la condițiile de viață și de vârstă. Alimentul e un fragment de materie, purtătoare de energie și substanțe, ce prin asimilație vor înlocui celulele și moleculele din structura corpului. Energia eliberată astfel este folosită în activitatea neuromotorie, statică și profesională.

Din aceste puncte de vedere apare condiția critică a gradului de concordanță între ceea ce oferă alimentul și necesită organismul. Acest necesar definește acoperirea metabolică întru totul corespunzătoare, deficitară sau excesivă. Ultimele două situații devin factori patogeni, capabili să tulbure creșterea și dezvoltarea copiilor, a tinerilor, și să determine, de asemenea, debilitarea sistemului imunitar și capacitatea de muncă a adultului, precum și intensitatea procesului de îmbătrânire în vârsta a treia. Discordanța dintre necesitățile biologice și alimentația generează bolile de nutriție, caracterizate prin intimidanta lor varietate, depășind sute de forme. Intimidante sunt, de asemenea, condițiile și factorii sociali ori economici ce intervin în aceste procese.

Acest ansamblu negativ generează o considerabilă patologie cu rezonanțe în diferite organe și într-o varietate de boli care sunt condiționate de o alimentație insuficientă, dezechilibrată sau toxică, asociată condimentării cu alcool. Ignorarea factorului alimentar în examenul unui bolnav este sursa unor erori de diagnostic și prognostic în practica clinică. În această ordine de idei este explicabilă organizarea Institutului de Cercetări și serviciilor consacrate bolilor de nutriție, în geneza cărora intervine alimentația necorespunzătoare cu o motivare completă, ce a fost parțial comentată.

Comunicări susținute de:

- Acad. Ion Coteanu ● General (r) Lucian Culda ● Prof.univ.dr. Mihail Diaconescu
- Voica Maria Pușcașu ● Lt.col. Virgil Voiculescu ● Marin Radu Mocanu.

În paginile 3, 4, 5

adresăm un **APEL Parlamentului României** pentru:

1. Discutarea și aprobarea, în regim de urgență, a **Legii protecției patrimoniului național și a Legii Arhivelor**, care să prevadă, mai cu seamă, locul, rolul și obligațiile instituțiilor, specialiștilor și cetățenilor, instrumentele și măsurile de evaluare și protecție a moștenirii noastre culturale.

2. Constituirea, sub egida Parlamentului, a unui **Consiliu** privind protecția patrimoniului național, alcătuit din instituții și persoane, care să coordoneze și să evalueze, pornind de la o strategie coerentă și unitară, eforturile societății noastre de cunoaștere, valorificare și protejare a memoriei colective și

moralei tradiționale - patrimoniul cultural național - identitatea noastră spirituală, în fața Europei și lumii întregi.

Cu speranța că Apelul nostru va fi receptat de onor Parlamentul României în sensul necesității unei urgente intervenții a acestui înalt for, participanții la colocviu țin să vă asigure că vor continua să sprijine toate acțiunile de apărare a patrimoniului cultural.

Prezentul **APEL** a fost adoptat în unanimitate, în ziua de 28 noiembrie 1995, de participanții la **Colocviul**

„PROTEJAREA PATRIMONIULUI CULTURAL NAȚIONAL”

28 noiembrie 1995

OPINIA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDAȚIA „ROMÂNIA DE MĂINE”

CULTURA DEMOCRAȚIEI

Cunoașterea și recunoașterea statului

Prof.dr. AURELIAN BONDREA

Cercetarea socială care vrea să definească sau să „măsoare”, cât de cât riguros și cu mai multă „exactitate”, dacă se poate spune așa, nivelul de cultură al practicilor democratice, acceptând vastul și complexul câmp de investigație ce i se deschide din orice unghi al teoriei sociale ar privi realitatea - sociologie, filosofie, teorie economică, drept, politologie etc - include automat, în sfera tematică, statul. Abordarea unei asemenea teme devine cu atât mai necesară cu cât există opinii, mai ales printre

oamenii politici de anumite orientări, inclusiv în România, care, din motive, pe care nu le discutăm aici, minimalizează rolul statului, îl neagă chiar, susținând dispariția, retragerea ori chiar alungarea lui, nu numai din economie, unde interesele sunt mai transparente, dar și din alte sfere ale vieții sociale. Desigur, depinde și de ceea ce se crede sau se înțelege, uneori voit deformat, a fi statul. Cum constatau cercetătorii francezi cu circa un deceniu și jumătate în urmă, „este un dat general al

secolului al XX-lea recunoașterea statului ca formă normală de organizare a colectivităților stabilite pe un teritoriu; astfel, termenul **stat** desemnează împreună **puterea suverană** care se consideră că exprimă sau reprezintă **colectivitatea, cadrul juridic și administrativ** care definește regulile de organizare a existenței sociale și **instanța conducătoare** care, în ultimă instanță, ia deciziile ce privesc **treburile comune**.”¹⁾

(Continuare în pag. 6)

Pentru adoptarea urgentă a Legii protecției patrimoniului național, a Legii Arhivelor și constituirea unui Consiliu privind protecția patrimoniului național, participanții la Colocviul organizat de Ministerul de Interne și Fundația „România de Măine” au aprobat următorul

APEL CĂTRE PARLAMENTUL ROMÂNIEI

Participanții la colocviul „Protejarea patrimoniului cultural național”, organizat în zilele de 27 - 28 noiembrie 1995, de Direcția de Cultură și Sport din Ministerul de Interne și Academia de Cultură Națională „Dimitrie Gusti” din cadrul Fundației „România de Măine”, în calitatea noastră de cetățeni români și de demnitari, academicieni, profesori universitari, ofițeri, slujitori ai

cultelor, publiciști, magistrați, specialiști în domeniul folclorului, sociologiei, istoriei, arheologiei, monumentelor, artelor, limbii și literaturii, arhivisticii, pe deplin conștienți că identitatea noastră spirituală este strâns legată de cunoașterea, valorificarea și apărarea patrimoniului cultural național;

înțelegând că istoria României se suprapune peste istoria culturii, făurită de poporul nostru;

relevând că de valorile materiale și spirituale de tezaur, create de oameni, ca membri ai națiunii, dispune doar națiunea; evaluând eforturile din ultimii cinci ani în această privință și constatând precaritatea mijloacelor juridice, precum și lipsa unei strategii coerente și unitare în protecția patrimoniului cultural național;

relevând rolul instituțiilor statului, al școlii, bisericii și al familiei în educarea tinerei generații, în scopul cunoașterii și prețuirii moștenirii culturale, spre a o transmite întreagă și îmbogățită urmașilor;

constatând că toate statele Europei, pe baza documentelor internaționale, au adoptat severe măsuri legislative, administrative, logice, de inventariere și protejare a principalelor valori mobile și imobile de patrimoniu material și spiritual al națiunilor, determinând o solidă atitudine civică față de simbolurile și modelele culturale de identitate națională;

îngrijorați de recrudescența și gravitatea agresivităților ideologice, morale și fizice la adresa valorilor naționale, precum și a fenomenelor de distrugere și înstrăinare ilegală a bunurilor de patrimoniu;

având în vedere eforturile de informatizare a societății și de dezvoltare a proceselor de stocare și manipulare a datelor și evidențelor privitoare la patrimoniul cultural național;

fără a ne substitui instituțiilor cu obligații în domeniu,

COLEGIILE REVISTEI „OPINIA NAȚIONALĂ”

COLEGIUL PENTRU REFORMĂ ȘI RELANSAREA ECONOMIEI NAȚIONALE

- Acad. Alexandru Bărlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N.N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof.dr. Constantin Ionete
- Prof.dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof.dr.doc. Alexandru Zanfir
- Prof.dr. Mircea Druc
- Prof.dr. Alexandru Albu
- Prof.dr. Mihai Părăluță
- Prof.dr. Gheorghe Zaman
- Prof.dr. Petre Mălcome
- Prof.dr. Mihai Dumitrescu

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE ȘTIINȚEI ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

- Acad. Ștefan Ilcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Ștefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Ștefan I. Ștefănescu
- Acad. Marius Pectulea
- Prof.dr. Liviu Maior
- Prof.dr. Grigore Brâncuș
- Prof.dr. Dan Ghiocel
- Prof.dr. Emil Tocaci
- Prof.dr.doc. Grigore Posea
- Prof.dr. Gheorghe Secară
- Prof.dr. g-ral (rez.) Emil Mihuleac

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE CULTURII ȘI ARTEI

- Acad. Eugen Simion
- Prof.dr. Alexandru Boboc, membru corespondent al Academiei Române
- Radu Beligan
- Grigore Vieru
- Paul Everac
- Dinu Sărau
- Prof.dr. Ion Dodu Bălan
- Prof.dr. Victor Giuleanu
- Dumitru Radu Popescu

COLEGIUL PENTRU IDEEA NAȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ ÎN ROMÂNIA

- Prof.dr. Aurelian Bondrea
- Prof.dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
- Prof.dr.doc. Titu Georgescu
- Prof.dr. Ștefan Lache

- Prof.dr. Gheorghe I. Ioniță
- Adrian Păunescu
- Prof.dr. Ion Rebedeu
- Prof.dr. Ion Mihail Popescu
- Prof.dr. Gheorghe Cazan
- Prof.dr. Ion Tudosescu
- Prof.dr. Tiberiu Nicola
- Prof.dr. Virgil Constantinescu

COLEGIUL PENTRU DOCTRINE POLITICE ȘI PROBLEME ALE RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE

- Valentin Lipatti
- Dr. Ion Mitran
- Prof.dr. Florea Dudiță
- Prof.dr. Mircea Nicolaescu
- Prof.dr. Marin Voiculescu
- Ion Mărgineanu
- Dan Lăzărescu
- Prof.dr. Ion Zară
- Prof.dr. Constantin Mecu
- Prof.dr. Marin Nedelea
- Prof.dr. Constantin Vlad
- Dr. Nicolae Ecobescu

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE SĂNĂTĂȚII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnic
- Prof.dr.doc. Iulian Mincu
- Prof.dr.doc. Victor Ciobanu
- Prof.dr. Caius Traian Dragomir
- Prof.dr. Andrei Fircă
- Prof.dr. Dorin Sarafoleanu
- Prof.dr. Ioan Pop D. Popa
- Prof.dr. Ștefan Costea
- Prof.dr. Gheorghe Răboacă

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE JUSTIȚIEI, STATULUI DE DREPT ȘI DEMOCRAȚIEI

- Acad. Ion Filipescu
- Acad. Vasile Gionea
- Prof.dr. Antonie Iorgovan
- Prof.dr. Adam Popescu
- Prof.dr. Nicolae Popa
- Prof.dr. Andrei Popescu
- Prof.dr. Ionel Cloșcă
- Prof.dr. Mihai Merfea
- Prof.dr. Mircea Stroia

Director:

Prof.dr. AURELIAN BONDREA

Învățământul tehnic, nonpolitic, orientat spre viitor

Prof.univ.dr. GEORGE VĂIDEANU, consultant al UNESCO

Avansând o idee care în unele țări a devenit deja o realitate și admitând că și alții au formulat-o într-o împrejurare sau alta, credem potrivit să reamintim un număr de adevăruri care n-ar trebui ignorate de cei care intervin în gestiunea sau finanțarea învățământului și cu atât mai mult de organizatorii proceselor de învățământ. În orice stat, mare sau mic, învățământul reprezintă coloana vertebrală a societății. Situația sau resituația școlii de toate gradele în centrul vieții sociale este semnul sănătății și al viabilității unor colectivități naționale, însemnând respect față de valorile culturale și etice care dau sens vieții și justifică proiectele și eforturile diferitelor generații. Prin școală se asigură dezvoltarea viabilă și progresul tehnologiei, al științei, al artelor și al democrației. O societate care neglijează școala este o societate aflată în criză. Aceste adevăruri nu se impun atenției noastre cu evidența sau puterea de convingere pe care o au creșterile sau descreșterile de prețuri sau alte fenomene sociale sau naturale asemănătoare. Dar ele sunt adevăruri verificate chiar dacă urmările ignorării lor se observă mai greu sau mai târziu; totdeauna însă, marginalizarea învățământului este producătoare de rele incomensurabile.

Acest preambul ni s-a părut indispensabil pentru justificarea celor trei caracteristici ale gestiunii învățământului, într-o perioadă care pentru România înseamnă și trebuie să însemne,

în același timp, consolidarea democrației și pregătirea societății în raport cu exigențele secolului în care vom pași. Și asta într-o țară în care și economiștii luminați recunosc că, înainte de a fi economică sau financiară, criza pe care o traversăm este moral-spirituală sau axiologică.

La toate nivelurile la care se desfășoară, gestiunea învățământului trebuie încredințată dascălilor buni cunoscători ai problemelor generale a educației, dar și ai vieții școlare sau universitare. Cum orice sistem de învățământ este nu numai complex, ci și delicat, liderii au datoria să fie sensibili la aspirațiile copiilor, adolescenților și tinerilor, iar cei care îi aleg o au pe aceea de a se orienta fără greș spre profesorii cu spirit deschis, călăuziți de principii morale ferme și stăpâni pe tehnicile manageriale. Învățământul este o întreprindere activă și influentă în prezent, dar și o întreprindere care, prin finalitățile și obiectivele sale, vizează deceniile viitoare. Or, o astfel de activitate națională fundamentală presupune dinamism, dar și continuitate, devotament, dar și competență filosofică și pedagogică. Improvizatiile și amatorismul nu au ce căuta într-un sistem social atât de important, de sensibil și de complicat. În acest sens gestiunea învățământului trebuie să dispună de o înaltă tehnicitate.

Potrivit Constituției și Legii învățământului în școală se realizează educația elevilor și studenților pentru democrație și pentru drepturile omului, se

cultivă dragostea față de țară, dar nu-și poate găsi locul educația în serviciul unuia sau altuia dintre partidele politice. Acest principiu pare de la sine înțeles, dar abaterile de la el pot îmbrăca forme variate, mai ales, într-o țară care este în căutarea stilului de viață democratică. Tocmai de aceea gestiunea învățământului trebuie să aibă caracter tehnic și să se situeze deasupra conjuncturilor, a conflictelor și a schimbărilor politice. În acest scop, statutul personalului didactic și regulamentele pentru aplicarea Legii vor trebui să fie relevante și să nu lase loc niciunei ambiguități. De la nivelul colegiului ministerului și al ministrului, până la directorii de școli sau, în universități, la șefii de catedră, la decani și la rectori, toți au datoria să respecte această normă incontrovertibilă a deontologiei profesiei didactice.

Viitorul se construiește în prezent, iar trecutul servește la construirea viitorului. Nu are viitor colectivitatea umană care nu-și cunoaște trecutul. Dar nici aceea care nu dispune de o reprezentare a viitorului, mai bine spus, care nu elaborează un sistem de viitor posibil, din care se va selecționa viitorul dezechilibrabil. Aceste „axiome” ale perspectivei au în câmpul educației o rezonanță și o funcție deosebite. Tineretul studios este prin psihologia lui orientat spre viitor, iar cultivarea capacității de anticipare este sau trebuie să devină o finalitate fundamentală a învățământului de toate gradele. Prin toate structurile, consiliile și activitățile inițiate, Ministerul Învățământului are datoria să întărească și să întărească orientarea prospectivă a conținuturilor, a proceselor de învățare și evaluare și a diferitelor tipuri de examene.

Am susținut aceste teze în lucrări și studii publicate, în țară și în străinătate, atât înainte, cât și după decembrie 1989. Am găsit potrivit să le grupez și să le subliniez în acest articol.

Protecția drepturilor omului - disciplină de studiu în învățământul universitar juridic

Un remarcabil curs privind protecția juridică a drepturilor omului*

Prof.dr. CORALIA ANGELESCU, prodecan al Facultății de Drept, Universitatea „Spiru Haret”

Protecția drepturilor omului reprezintă una din caracteristicile definitorii ale acestui sfârșit de secol. Civilizația contemporană, democrația modernă, statul de drept nu pot fi concepute în afara operei de consacrare, implementare și realizare efectivă a drepturilor omului.

Declarația Universitară a Drepturilor Omului, cele două pacte ca și prevederile numeroaselor tratate internaționale în materie reprezintă în ziua de azi puncte de raportare a fiecărui sistem de drept.

Este de necontestat însă că simpla consacrare constituțională sau legală a acestor drepturi este insuficientă.

Pentru ca ele să devină realitate sunt necesare cunoașterea lor temeinică și aplicarea riguroasă. Iată de ce reuniunile internaționale și naționale consacrate acestei problematici pun accentul pe răspândirea cât mai largă a cunoștințelor despre drepturile omului, pe munca de educație în domeniu.

Introducerea „Protecției juridice a drepturilor omului” ca disciplină de studiu în învățământul universitar juridic este mai mult decât binevenită pentru pregătirea profesională dar și cetățenească a viitorilor juriști din țara noastră.

În acest sens, Facultatea de Drept a Universității „Spiru Haret” a înregistrat recent un însemnat succes. Publicarea cursului doamnei conf. univ. Irina Moroianu Zlătescu, directoarea Institutului Român pentru Drepturile Omului, aduce, în peisajul încă sărac al literaturii de specialitate din țara noastră, note de mare interes.

După o originală privire introductivă cu numeroase date inedite privind apariția și evoluția istorică a protecției drepturilor omului, cursul cuprinde o prezentare a organelor și organizațiilor internaționale care au atribuții în domeniu. Sunt abordate mecanismul Națiunilor Unite, organizațiile neguvernamentale, Consiliul Europei, Or-

ganizația de Securitate și Cooperare în Europa etc.

O altă parte a cursului este dedicată principalelor instrumente internaționale din domeniu, atât celor cu caracter universal cât și celor regionale.

Într-o trecere în revistă a tuturor aspectelor principale ale protecției drepturilor omului, lucrarea continuă cu un capitol dedicat protecției drepturilor unor categorii de persoane: femei, copii și tineret, persoane de vârstă a treia, persoanele aparținând minorităților naționale, handicapați, drepturile omului în caz de conflict armat (drept umanitar).

În încheiere, cursul dedică un capitol special drepturilor omului în România.

Doamna Irina Moroianu Zlătescu ne-a oferit o lucrare valoroasă, la un nivel didactic superior, expresie a standardului remarcabil pe care îl atinge cursurile predate la Facultatea de Drept a Universității „Spiru Haret”.

* Irina Moroianu Zlătescu, *Protecția juridică a drepturilor omului*, Institutul Român pentru Drepturile Omului - Universitatea „Spiru Haret”, București, 1995.

Comunicare susținută de acad. ION COTEANU, rectorul Universității „Spiru Haret“

Vă rog să-mi permiteți să vă spun că, pentru mine, patrimoniul cel mai de seamă este limba română și că, în fond, această limbă română a reprezentat - știm cu toții - într-un anume fel - forul conducător al întregii activități omenești în țara noastră.

Se manifestă astăzi, în acest domeniu, multe lucruri noi, datorită unor influențe în felul de a vorbi, cunoaștem cu toții tendințele de a lua cuvinte din alte limbi și, în al doilea rând, pe acelea de a „vulgariza” limba română într-un fel sau altul. S-au dat aici exemple de texte din ziare care ne pun pe gânduri dacă într-adevăr acest patrimoniu este sau nu respectat. Vă mărturisesc că, personal, nu sunt foarte îngrijorat pentru că, după cum se știe, în secolul al XV-lea, actele se scriau în slavonește ceea ce a și durat până în secolele XVII-XVIII.

Au trecut aceste valuri și a venit unul francezesc, acum este unul englezesc. Va trece și el, pentru că nu este posibil ca acest patrimoniu cultural să se risipească, să se piardă.

Este necesar însă să luăm poziție față de unele acțiuni de stricare a limbii deși, până la sfârșit, ele nu vor duce la dispariția limbii române. Pentru aceasta trebuie să facem ceva. Existau înainte niște legi, niște prevederi, unele dintre ele vă sunt probabil cunoscute. În Franța, de exemplu, dacă un ziar sau o publicație periodică publică un text, să zicem, în engleză legea prevede și redarea lui în paralel, în același număr, în franceză. O lege simplă, pentru că nu se pot introduce regulamente prea amănunțite, este necesară, româna fiind patrimoniul nostru cultural cel mai impresionant. Vă spun aceasta și pentru că, în ultima vreme, în legătură cu acreditarea unor facultăți ale Universității „Spiru Haret”, s-au petrecut lucruri cel puțin bizare. De pildă, dintre facultățile acestei Universități, Facultatea de Limbă și Literatură română, Facultatea de Istorie, Facultatea de Geografie și Colegiile pedagogice nu au primit avizul CNEAA, care se numește național și care ar trebui să știe ce necesități avem astăzi pentru pregătirea tineretului. Ne întrebăm: Cum este posibil să nu dai autorizație Colegiilor pedagogice universitare de institutori, când știm foarte bine ce lipsă de cadre este în țară? Mi se pare că aceasta confirmă cele spuse aici, și anume faptul că există o tendință de a diminua importanța limbii române, a istoriei naționale.

Am fost la Iași și am vrut să văd mormântul lui Ion Creangă, am fost prin luna iulie. Când am ajuns acolo pe mormântul lui Creangă erau 5 cireșe, ieșite dintr-un mugur și puse pe mormântul lui. M-a impresionat. Am mers cu niște francezi prin Nordul țării, în Moldova, să vadă monumentele de acolo, să vadă

COLOCVIUL „PROTEJAREA PATRIMONIULUI CULTURAL NAȚIONAL”

organizat de Ministerul de Interne
și Fundația „România de Măine”

Referat prezentat de VOICA MARIA PUȘCĂȘU, director adjunct al Direcției Monumentelor Istorice din Ministerul Culturii

bisericele. S-au mirat foarte mult, nu atât că aceste clădiri nu au cine știe ce dimensiuni, ci de calitatea lor, de finețea, de valoarea acelor picturi care sunt în unele locuri în exterior.

Una din obligațiile noastre principale ar fi aceea de a lărgi foarte mult interesul față de patrimoniul nostru cultural național. S-a spus aici că manifestarea noastră de astăzi a și avut un mare ecou. Dar, îndrăznesc să spun mai mult, și anume că poate ar fi cazul să ne gândim la atragerea într-un comitet, consiliu, cum vreți să-i spuneți, a tuturor organizațiilor și asociațiilor interesate de această problemă; mă gândesc la Societatea de Științe Filologice, la Societatea de Științe Istorică, la o serie de alte instituții care să fie atrase în această activitate; directorii de licee, diriginții claselor mai mari, sindicatul profesorilor, să fie cu toții antrenați în această acțiune, căci este nevoie de oameni care să dorească să facă tot ce pot pentru salvarea patrimoniului național.

Pe vremuri, elevii făceau excursii și vedeau monumente istorice; li se dădeau explicațiile necesare, percepeau acest patrimoniu național; pentru că una este să vadă într-o poză monumentală de la Adamclisi și alta este să vadă „pe viu” basoreliefurile în piatră. Dacă susținem această idee, s-o reținem și să angajăm într-un fel și Ministerul Învățământului, care nu trebuie să dea dispoziții, ci să încurajeze efectiv asemenea manifestări. Să ne gândim numai la muzeele din București, să mergem acolo cu elevii, să le arătăm și să le explicăm, dar nu formal, ci de la suflet la suflet. Am convingerea că toți profesorii de română și istorie, legați sufletește de toate aceste lucruri, vor fi de acord cu ceea ce am propus.

Aș dori să văd pe elevii noștri ducându-se la Muzeul Satului, însoțiți de profesorii de specialitate care să explice de ce sunt casele țărănești așa, și nu altfel, cum de au rezistat ele vremurilor; să-i vadă ducându-se să admire Masa tăcerii a lui Brâncuși, pentru că am impresia că ceea ce facem noi acum înseamnă, într-un fel sau altul, a merge pe linia acelei Coloane a Infinitului a lui Brâncuși.

Printre prioritățile de reglementare a activităților care revin Ministerului Culturii se înscrie, fără doar și poate, elaborarea strategiei specifice domeniului protecției monumentelor istorice.

Activitatea de protecție a monumentelor istorice - domeniu în care România s-a înscris drept unul dintre primele state europene - a fost întreruptă pe cât de brusc, pe atât de dureros în anul 1977, prin desființarea fostei Direcții a Monumentelor Istorice. După această dată, deși formal continua să existe în cadrul fostului Consiliu al Culturii și Educației o Direcție a patrimoniului cultural, activitatea efectivă de restaurare a fost sistată.

În următorii 13 ani, rezultatele au fost mai mult decât dezastruoase, pe mai multe planuri: degradarea treptată, dar mereu mai accentuată, a stării de conservare a monumentelor istorice; deprofesionalizarea multora dintre specialiștii deja formați sau în curs de formare; diminuarea importanței monumentelor istorice din punct de vedere al interesului public, ele fiind receptate ca realități inutile sau, în cel mai bun caz, ca realități de care se poate face abstracție.

După anul 1989, în mod surprinzător, situația a continuat să se agraveze, sub imperiul climatului de totală libertate de acțiune. Abrogarea Legii 63 a desființat, implicit, și acea serie de măsuri absolut necesare conservării acestei importante părți a avuției naționale. Unele confuzii și neclarități tangente domeniului, cuprinse în reglementări actuale, ca și modul eronat de aplicare a unor prevederi legislative de aceeași natură au completat cadrul regretabil de agresare, degradare sau chiar distrugere a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice.

Astfel, Legea fondului funciar nu permite înstrăinarea domeniului public sau domeniului privat al

statului în general, și, în particular, a celui care are calitatea de monument istoric. Și totuși, comisiile de reconstituire a dreptului de proprietate au lotizat situl antic al Sarmisegetusei Ulpii Traiana, cu ruinele forum-ului roman, amfiteatrului și templului augustalilor! - și aceasta pentru a menționa poate cel mai flagrant caz. Mai adaug - tot pentru a ilustra gravitatea stării de fapt - și un al doilea exemplu. Locul pe care a ființat secole de-a rândul cea mai veche mănăstire din Moldova, cunoscută documentar, mănăstirea Probota - acum proprietate particulară, afișă în iarna trecută, disponibilitatea noului proprietar de a vinde piatră „recuperată din ruinele fostei biserici”.

Sub formă de întrebare retorică se pune problema câte dintre întreprinderile privatizate deja sau în curs de privatizare dețin, în capitalul lor social, clădiri sau terenuri cu calitate de monument istoric? De exemplu, întreprinderea hotelieră „Negoiu” a întocmit formele de privatizare, inclusiv pentru cca 1/5 din clădirile care alcătuiesc ansamblul Cetății Făgărașului, ansamblu dintotdeauna recunoscut ca unul dintre cele mai importante monumente istorice păstrate și, în consecință, aflate în proprietatea inalienabilă a statului.

Din aceste multiple motive, considerăm drept prioritară în acest moment acțiunea de conservare a monumentelor istorice. Ele trebuie, în primul rând, păstrate, în virtutea elementarei datorii a statului de a le transmite generațiilor viitoare în dubla lor calitate de valori de neînlocuit ale patrimoniului cultural național și de valori de neînlocuit ale patrimoniului mondial. Paralel, 3-4 șantiere de restaurare complexă, cu antrenarea specialiștilor de primă mărime, trebuie susținute din mai multe puncte de vedere: pentru a demonstra și a facilita accesul la cele mai adecvate metode, tehnologii și probleme impuse de laborioasele lucrări de restaurare; pentru a forma și perfecționa specialiști în domenii implicate într-un asemenea demers; crearea unui curent de opinie în rândul societății civile, în sprijinul păstrării și ocrotirii monumentelor.

Cadrul legislativ existent, deși susceptibil de îmbunătățiri sub-

stanțiale, creează totuși posibilitățile de asigurare a protecției patrimoniului, cu o singură condiție - aceea a respectării respectivelor prevederi. Ministerul Culturii este hotărât să aplice măsurile administrative necesare pentru intrarea în normalitate a acestui domeniu de activitate. Un lucru este însă mai presus de orice îndoială: organele administrației locale trebuie să-și asume, la rândul lor, toate responsabilitățile ce le revin ca proprietari sau deținători de monumente istorice.

Un alt aspect deosebit de important pentru asigurarea unui climat de protecție a monumentelor istorice este factorul educațional, exercitat prin mijloace specifice și la toate nivelele societății civile, începând cu învățământul. Generațiile viitoare trebuie să cunoască valoarea documentară, memorială și artistică concentrată de monumentele istorice, să le îndrăgească și să le respecte ca atare. Mediatiizarea corectă, realizată științific și estetic contribuie, la rândul ei, în mod esențial la formarea unei mentalități benefice în acest sens.

Strădaniile pușinilor specialiști rămași - fie ele firave sau stângace, pornite însă întotdeauna din dorința sinceră de protejare a valorosului nostru patrimoniu cultural - necesită o susținere concretă și coerentă din partea tuturor organelor și organismelor centrale sau locale, guvernamentale sau nu și, în ultimă instanță, din partea fiecărui cetățean al țării: monumentele istorice reprezintă, în bună măsură, cartea de vizită a României, plămădită în crezul istoric și care ne reprezintă, cel mai bine, exact așa cum suntem.

Comunicare susținută de conf.dr. MIHAIL DIACONESCU, Universitatea „Spiru Haret“

Am putea discuta mult, din cele mai variate perspective, despre rolul imens, decisiv, al patrimoniului național, în realizarea identității noastre naționale și a fiecăruia din noi.

Cu profundă tristețe trebuie să constatăm că, în ultimii ani, s-au înmulțit atitudinile, actele și, mai ales, fărâdelegile care atentează la patrimoniul nostru național. Indivizi fără scrupule, fără știință și fără conștiință, au atacat prin presă sau prin broșuri infame toate acele simboluri sacre care fac parte din patrimoniul nostru cultural, spiritual și istoric, indiferent că e vorba de Ștefan cel Mare sau Mihai Viteazul, etichetați „paranoiici”, de Eminescu, calificat drept „începutul răului în România”, sau de G. Călinescu și Mihail Sadoveanu, înfierăți recent în articolul de fond al unui cotidian bucureștean drept „mari ticăloși”.

Indivizi, publicații abjecte sau organizații constituite ca niște trupe de asalt au atacat fără încetare instituțiile fundamentale ale statului - Armata, Biserica, Internele, Învățământul (s-a ajuns de la un învățământ general, gratuit și obligatoriu, de zece ani, la un învățământ doar de opt ani - fapt care constituie un regres strigător la cer) și altele, acuzate de toate relele posibile dar, mai ales, de faptul că, pur și simplu, există.

Indivizi fără scrupule au spus că toată industria românească este doar „un morman de fiare vechi” în timp ce marile societăți internaționale, transnaționale au adoptat, în raport cu economia noastră, o atitudine rapace, agresivă, lipsită de scrupule. Opiniei publice i s-a comunicat recent, din surse oficiale și autorizate, că aceste societăți au, față de România, o atitudine comparabilă cu cea a marilor puteri în raport cu fostele lor colonii. Ideea că metropolele de odinioară, care, în urma

(Continuare în pag. 4)

(Continuare din pag. 3)

unor războaie crâncene și de lungă durată, au fost eliminate din viața internă a multor țări coloniale (să ne amintim doar de țări ca China, India sau Iran) își pot găsi în fostele state socialiste doar debușee și surse de materii prime domină atitudinile acestor societăți transnaționale, care sunt, bineînțeles, antinaționale. Pentru aceste societăți, etica relațiilor internaționale nu există. Există, în schimb, practica dictatului economic și politic sub masca unor binevoitoare relații.

Citim prin ziare despre furturi calificate din muzee, biblioteci, biserici sau colecții, altfel spus, despre atentate grave la adresa patrimoniului național, comise de bande și escroci internaționali, al căror imens rău săvârșit este adeseori ireparabil. Poliția se luptă din greu cu acești infractori și, de cele mai multe ori, cu succes, în condițiile în care legile nu sunt suficiente de severe în acest domeniu.

Sub ochii noștri, la posturile de radio și televiziune (în primul rând, la cele particulare), ponderea realităților istorice, culturale, artistice, spirituale românești este tot mai diminuată în raport cu diversele produse străine, lipsite adeseori de cel mai elementar nivel intelectual. S-a vorbit aici de protecția patrimoniului cultural național prin educație, emisiuni, radio și TV, prin presă, activitate școlară. Există, însă, posturi de radio și TV care nu vorbesc de domnișorii românilor, de simbolurile naționale, scriitorii, artiștii și operele noastre reprezentative, de monumentele care ne semnifică. Aceste posturi varșă în schimb pe unde tone întregi de produse subculturale, anticulturale, pline de violență, de pornografie, de instinctualitate bestială, de diversivni de tot felul. Aceasta nu este o simplă ignorare a valorilor noastre patrimoniale, a realităților noastre naționale. Aceasta este o **agresiune** de tip nou, paradoxală, violentă și insidioasă în egală măsură, criminală, în fond. De ce legea nu prevede obligația acestor posturi de a avea și emisiuni culturale, istorice, etnografice, literare, folclorice, spirituale pe teme românești, emisiuni dedicate în mod special valorilor noastre patrimoniale-culturale naționale?

Este bine cunoscut faptul că, doar cu câteva luni în urmă, între Statele Unite ale Americii și Franța a izbucnit un imens scandal internațional legat de decizia guvernului de la Paris de a expulza cinci cetățeni americani declarați spioni. Aceștia, s-a spus în presa franceză, sunt însă doar vârful deznăvăluit public al unui aisberg ce va trebui să fie distrus. Este prima dată de la ultimul război încoace când în Franța s-a realizat o dezbateră publică pe această temă. Este, desigur, profund semnificativ faptul că cei cinci spioni și rețelele lor atent constituite lucrau **exclusiv** în mass-media în numele dreptului la informație și al libertății presei și că misiunea lor era de a influența opinia publică franceză în sensul dorit de cei ce i-au trimis.

Franța are legi ferme în legătură cu protejarea limbii, a instituțiilor și a tradițiilor sale, în raport cu tot ceea ce este considerat valoare patrimonială națională. Universitățile franceze îi combat pe cei ce vorbesc „franglaise”. Reacția Franței, în raport cu spionii Americii a fost de apărare a valorilor sale patrimoniale. N-am auzit ca, până acum, legislația franceză în materie să fi constituit obiect de studiu, eventual de dezbateri în vreo instituție românească, în cercurile noastre juridice sau în forurile noastre legislative. Iată un subiect de drept comparat demn de cel mai înalt interes. Legi asemănătoare există și în alte țări vest-europene sau, ca să vorbim de țări mai apropiate de noi și de situația noastră, în Grecia, stat ferm decis să-și apere și să-și promoveze patrimoniul național.

COLOCVIUL „PROTEJAREA PATRIMONIULUI CULTURAL NAȚIONAL”

organizat de Ministerul de Interne
și Fundația „România de Măine”

Când, recent, Parlamentul de la Bratislava a adoptat legea cu privire la protejarea și promovarea limbii slovace ca valoare patrimonială supremă, textele diverselor prevederi au fost formulate în deplin acord cu prevederile **similare** din alte țări ale continentului nostru, așadar în cel mai autentic spirit național și european.

Deosebit de grave sunt știrile conform cărora societățile transnaționale se interesează de concesionarea zăcămintelor minerale, a subsolului României, pentru lungi perioade de timp. Pe aceste terenuri există bunuri care aparțin patrimoniului cultural național românesc, a căror valoare este neprețuită.

Au apărut și autori de articole publicate în presa murdară, care susțin, nici mai mult nici mai puțin, că implicarea capitalului internațional în exploatarea resurselor subsolului nostru ar fi, chipurile, benefică pentru România. Este ca și cum am fi scăpat de **Sovromuri** pentru a ne da legați pentru totdeauna în ghiarele companiilor transnaționale.

În încheiere, aș dori să subliniez faptul că Ministerul de Interne, Fundația „România de Măine” și Universitatea „Spiru Haret” au meritul deosebit de a fi organizat o dezbateră științifică pe tema patrimoniului național. Departamentul de a fi doar o chestiune abstractă, teoretică, academică, aceasta este o temă fierbinte, legată de unele aspecte acute ale societății românești actuale.

Din păcate, dezbaterile noastre nu pot epuiza implicațiile politice, economice, sociale, culturale, spirituale, legale, instituționale, educative, axiologice excepțional de vaste pe care le reliefează valorile noastre patrimoniale.

Domnul prof. dr. Aurelian Bondrea a teoretizat strălucit sociologia patrimoniului cultural național într-o abordare de tip multidisciplinar cu importante implicații praxiologice. Teoretizarea domniei sale deschide largi perspective în diferite domenii ale cunoașterii. Și pentru acest motiv este necesar ca dezbaterile noastre să fie reluate.

Consider, de asemenea, că în preocupările parlamentarilor noștri, indiferent de orientarea lor politică, **Legea patrimoniului național** are în momentul de față o **prioritate absolută**. Țara are nevoie de o lege sau de legi clare, cuprinzătoare, ferme în acest domeniu, iar instituțiile abilitate au datoria de a contribui la realizarea acestor legi.

Avem un număr de partide cu cele mai diferite orientări. Dar nici un partid n-a înscris în programele sale formulări clare, nuanțate, ușor de verificat în practica politică, ale atitudinii față de patrimoniul național. Pentru unele partide, problema patrimoniului național nici nu există.

Cu toții am fost martorii amănării **sine die** a adoptării **Codului penal**. Între timp, felurii infractori beneficiază de un tratament legal îngăduitor, inclusiv criminalii care atentează la valorile noastre patrimoniale. Sper din toată inima că dezbaterile noastre vor fi urmate de

măsuri legale și de acțiuni practice. Noi toți suntem datori față de patrimoniul cultural național românesc.

**Comunicare susținută de
general de brigadă (r)
LUCIAN CULDA,
cercetător științific al
Institutului de Sociologie și
Opinie Publică
din cadrul Fundației
„România de Măine”**

Este, evident, un eveniment colocviul nostru, deoarece se aduc în discuție aspecte importante pentru problematica și pentru legislația în pregătire. Din acest punct de vedere, aș supune atenției câteva considerente referitoare la tendințele ce se pot produce în evoluția patrimoniului național. Este normal să ne uităm înapoi, să ne întrebăm care ne este moștenirea, în ce s-a concretizat evoluția noastră, a națiunii. Dar cred că este la fel de necesar să ne întrebăm ce caracteristici are identitatea noastră națională, la ce presiuni este ea supusă astăzi, ce se petrece în interiorul acestei entități ca urmare și a ceea ce se întâmplă pe plan regional și chiar global. Subliniem faptul că a fost o crimă abrogarea Legii patrimoniului, o crimă că s-au deschis granițele și modul cum s-a realizat aceasta.

Am să fac numai o constatare, și anume că principalele firme de publicitate din România sunt străine, ele controlează publicitatea în țara noastră, agresând ființa noastră națională; poate vi se pare curios, dar această ramură deosebită a televiziunii publice și particulare controlează, în fond, ce intră și ce nu intră pe postul de televiziune, filmele ș.a.; în felul acesta, un spațiu foarte larg este ocupat - și cu foarte mari consecințe asupra națiunii noastre, a modului nostru de a vorbi - și evoluează în modalități care dizolvă identitatea noastră națională. Nu pun întreagă această evoluție, nu pun toate aceste fenomene pe seama unor agresiuni străine, dar cred că obligația oricărei națiuni și a oricărui stat este să se întrebe dacă nu cumva cel puțin o parte din acestea, aparent oarecum economice, nu au un anumit substrat. Să ne întrebăm ce se întâmplă pe teritoriul nostru cu anumite fundații, ce se întâmplă pe teritoriul nostru cu anumite firme de publicitate, ce se întâmplă cu anumite posturi de radio și televiziune, ce promovează ele în societatea românească. Să acordăm atenție acestui aspect, deoarece cred că nu avem dreptul să ignorăm că principala confruntare este cea între național și ideologia transnațională, care vizează desființarea statelor naționale, a identității națiunilor. Această acțiune se desfășoară inclusiv în congrese care se vor științifice. A avut loc în Canada un congres mondial al istoricilor. Acolo, unii istorici au subliniat ideea că națiunile și-ar fi trăit traiul, că ar fi neoportun să vrem să mai păstrăm termenul de națiune. Nici

nu s-a încheiat, de fapt, „războiul rece” și se pregătește un alt război: națiunile nu ar mai trebui să aibă statele lor, ele fiind astfel puse într-o situație care le periclitează identitatea națională.

Această tendință în evoluția regională și globală nu avem dreptul să o ignorăm; adică, să nu ignorăm ceea ce se întâmplă cu identitatea noastră națională și să pregătim o legislație care să-i permită națiunii, prin stat, să aibă instrumente pentru a identifica eventualele agresiuni la care ea este supusă. Națiunea are dreptul să aibă instrumente instituționalizate care să identifice agresiunile de tip informațional ce pun în pericol identitatea noastră națională. Dacă nu vom înțelege acest lucru, nu vom fi învățat nimic din recentul „război rece”. Dacă ne gândim bine, a fost, de fapt, un război ascuns și nu un „război rece”; nu a fost un război ideologic, între comunism și capitalism, pentru că avem destule indicii că, dincolo de acesta, era atacată națiunea și acum, la fel, tot națiunea, și atunci întrebarea este: s-a terminat acest război? Din punctul meu de vedere, el nu s-a terminat. O dovedește tot ceea ce se întâmplă în regiune, în spațiul iugoslav și la noi. Ni se spune că trebuie să ne restructurăm pentru a intra în Europa, să fim parteneri. Toți știu însă că prin restructurarea care are loc ne îndepărtăm de Europa și avem o capacitate mai mică, și culturală și economică. Și atunci, de ce ni se spune parteneri? Pentru că războiul este ascuns!

Nu ni se spune explicit ce se dorește de noi și singura șansă este să discutăm cu agresorul ce anume vrea de la noi. Se vrea economie de piață? Da, dar să vedem în ce condiții? Se vrea democrație? De acord, dar să vedem ce se înțelege prin ea? Acum sunt condiții de pace și trebuie să încheiem un pact prin care să fim recunoscuți ca națiune. La suprafață se fac afirmații care sunt acceptabile, dar în subteran se desfășoară acțiuni care ne duc într-un stadiu ce înseamnă regres; acest aspect nu avem cum să-l discutăm altfel decât explicit, dar partidele nu își asumă această răspundere, iar alte organizații nu o fac pentru că nu au prevăzut, în statutul lor, cum să o facă; de aceea, noi trebuie să discutăm despre patrimoniu, pornind de la interesul apărării identității naționale.

**Referat prezentat de
lt. col. VIRGIL
VOICULESCU,
Inspectoratul General
al Poliției**

Ocotirea patrimoniului cultural național, a valorilor culturale naționale și universale existente pe teritoriul țării noastre a constituit o preocupare a statului român încă din secolul trecut, România fiind printre primele țări din Europa care dispunea, încă din 1892, de o lege privind monumentele și obiectele antice. Ulterior, regimul juridic al acestor valori a fost îmbogățit și diversificat prin adoptarea de noi acte normative între care: Legea

pentru conservarea și restaurarea monumentelor istorice din 28 iulie 1919, Legea pentru organizarea bibliotecilor și muzeelor publice și comunale din 14 aprilie 1932, Regulamentul pentru monumentele publice din 16 decembrie 1938, Decretul Lege nr. 803 din 20 septembrie 1948 pentru organizarea muzeelor naționale și Decretul nr. 46 din 8 martie 1951 pentru organizarea științifică a muzeelor și conservarea monumentelor istorice și artistice.

Apărarea acestor valori cultural-artistice, constituite în patrimoniul României, a fost, apoi, reglementată prin **Legea nr. 63/1974** și alte acte normative elaborate în aplicarea acesteia, fiind legiferați în mod unitar, pe tot cuprinsul țării, **identificarea, evidențierea, păstrarea, conservarea, valorificarea științifică și comercială, precum și punerea în circuit public a tuturor bunurilor care alcătuiau patrimoniul cultural național.**

Astfel, ca urmare a măsurilor luate, au fost înregistrate în evidențele oficiilor pentru patrimoniul cultural național peste 15 milioane bunuri culturale declarate de unitățile muzeale, culte religioase, unități de stat, organizații obștești și persoane fizice, în urma analizelor de specialitate efectuate cu privire la acestea, apreciindu-se că circa 4,5 milioane, sunt bunuri susceptibile a face parte din patrimoniul cultural al României.

Abrogarea Legii nr. 63/1974 și a celorlalte acte normative elaborate pentru aplicarea acesteia a ridicat toate barierele și obstacolele ce stăteau în calea comerțului ilicit și a traficului ilegal cu opere de artă și a sporit interesul manifestat de oameni de afaceri și colecționari particulari din Europa Occidentală, America de Nord și Sud și, în ultima perioadă, Japonia în achiziționarea unor astfel de obiecte. Analiza datelor și informațiilor existente pe plan european conduce la concluzia că comerțul legal cu **astfel de valori a devenit nesemnificativ, fiind eclipsat de piața clandestină, susținută și controlată de rețele specializate, cu structuri organizatorice și ierarhice bine definite, care realizează anual venituri ilegale de peste 6 miliarde dolari.**

Necesitatea adoptării, în regim de urgență, a unei legi a ocrotirii patrimoniului cultural național este reliefată, în primul rând, de eferescența fenomenului infracțional din acest domeniu, înregistrat în România în ultimii 6 ani. Cazurile instrumentate de unitățile Poliției Române, în această perioadă, scot în evidență faptul că, în țara noastră, comerțul ilicit și traficul ilegal cu obiecte de artă, în multe cazuri facilitat chiar de persoane desemnate să împiedice acest proces, a luat o **amplare deosebită**. Numai cazul instrumentat la Cluj-Napoca dovedește faptul că printr-o singură filieră organizată în județul Cluj, dar cu legături și în județele Bihor și Arad, în care au fost implicate peste 20 de persoane, între care și specialiști de la oficiile pentru patrimoniu și controlori vamali, au fost scoase ilegal din țară obiecte de artă, bunuri din patrimoniul cultural național, evaluate la mai multe zeci de milioane de lei. Într-un alt caz asemănător, de la un comerciant german și mai mulți cetățeni români, au fost confiscate bunuri din patrimoniul tehnic național în valoare de peste 30 milioane lei, pe care aceștia intenționau să le scoată din țară prin contrabandă. În același sens - merită a fi menționat și cazul fostului atașat comercial la Ambasada Italiei din București care a încercat să scoată ilegal din țara noastră peste 100 de obiecte de artă, din care multe cu valoare de patrimoniu.

Aceste cazuri nu au fost și nu sunt singulare, informațiile existente referindu-se la **adevăratele filiere de traficanți de astfel de valori, care acționează în Ro-**

mânia, bine organizate și cu ramificații și legături în marile capitale occidentale. Este bine cunoscut faptul că mai multe persoane, foști și actuali cetățeni români, trăiesc foarte bine de mai mulți ani, în marile capitale europene, din „vânzarea de ponturi” privind existența unor obiecte de artă de mare valoare în colecții particulare, de stat ori de cult din țara noastră și care ulterior ajung prin contrabandă în străinătate, fiind achiziționate ilicit, iar în unele cazuri, chiar furate de la proprietarii sau deținătorii lor.

A crescut, totodată, în mod alarmant, numărul obiectelor de artă sustrate din colecții particulare, muzee și unități de cult ca urmare a solicitării exprese a unor colecționari particulari, sau chiar a consultării unor cataloage special întocmite în acest scop. Astfel, în vara anului 1993 a fost furată, dintr-o colecție particulară din București, pictura „Judecata de Apoi”, atribuită lui Rubens, autorii infracțiunii desfășurând o acțiune deosebit de bine documentată și organizată. În acest sens, păgubașul, a fost vizitat, anterior comiterii furtului, de mai multe persoane ce s-au pretins a fi specialiști ai Muzeului Național de Artă, veniți pentru a expertiza și fotografia pictura în vederea autentificării ei. Ulterior, familia păgubașului a fost premeditat trimisă din localitate, confirmându-i-se telefonic câștigarea unui concurs în urma căruia beneficia de un sejur pe litoral, sejur organizat și plătit de autorii furtului care au profitat de lipsa acestora pentru a comite fapta. La fel s-a procedat și în cazul spargerii sinagogii din orașul Brăila unde furtul a fost efectuat la cererea unei foste cetățene române; emigrată în Israel, care, a vizitat de mai multe ori în prealabil lăcașul de cult, alegându-și bunurile ce o interesau.

Pe fondul inexistenței unui cadru legislativ adecvat, au luat amploare degradarea, deteriorarea și chiar distrugerea, uneori cu intenție, a unor bunuri din patrimoniul cultural național, monumente istorice și situri arheologice aparținând aceluiași patrimoniu. Astfel, sculptura „Rugăciune”, atribuită lui C. Brâncuși, a fost dislocată din complexul funerar aflat în Cimitirul Dumbrava - Buzău și furată de către un grup de infractori care intenționau, după cum au și recunoscut, să o scoată ilegal din țară și să o valorifice în străinătate.

Totodată, multe monumente istorice și de arhitectură din patrimoniul cultural al țării sunt lăsate în continuare în administrarea unor societăți comerciale, care, de cele mai multe ori, nu sunt interesate în asigurarea unui minim de protecție pentru aceste valori.

Tezaurul arheologic al țării, complet ignorat din punct de vedere legislativ, este lipsit de orice protecție, ajungându-se până la funcționarea unor asociații particulare de căutători amatori de arheologie, tezaure și comori, care, de cele mai multe ori, efectuează săpături arheologice neautorizate, însușindu-și valorile descoperite. Astfel, în județul Caraș-Severin a fost identificată „Asociația căutătorilor amatori de documente istorice, arhivistice, tezaure și comori” de la care au fost recuperate de poliție 14 monede romane din argint. La fel, poliția a recuperat 1.325 monede antice și alte piese arheologice provenite dintr-un tezaur descoperit în localitatea Borza, județul Sălaj.

În același timp, încurajați de inexistența unei legi care să reglementeze clar regimul juridic al bunurilor din patrimoniul cultural național, „moștenitorii” foștilor deținători de mari valori culturale, unele recuperate și chiar salvate de la distrugere sau înstrăinare ilegală, prin efortul anterior al poliției, revendică bunuri cu valoare excepțională, având intenția vădită de

scoatere a lor din țară și înstrăinare pe sume mari de valută.

Unitățile de poliție ca, de altfel, în multe cazuri și cele muzeale, au înregistrat, în anii care au trecut de la abrogarea legii, numeroase astfel de cereri, pentru restituirea unor bunuri confiscate legal, în baza prevederilor Legii 63/1974, urmare a săvârșirii de infracțiuni sau contravenții prevăzute de acest act normativ și care aveau ca obiect scoaterea ilegală din țară ori înstrăinarea ilicită de bunuri din patrimoniul cultural național.

O situație cu totul aparte o constituie „comerțul cu artă”, explozia în domeniu, a unităților care efectuează activități de comercializare, evaluare, expertizare și chiar autentificare, restaurări ori avizări de obiecte de artă, ca și a celor care intermediază astfel de activități. Nu există nici o evidență a depunătorilor ori cumpărătorilor, sunt folosite drept specialiști persoane neautorizate, ori neastatate în acest sens, existând pericolul ca valori inestimabile ale patrimoniului cultural să dispară fără urmă, să fie subevaluate pentru a se eluda taxele vamale ori alte prevederi legale, sau ca piața să fie inundată de falsuri care au fost autentificate drept opere originale. Ca urmare a verificărilor și controalelor efectuate numai în anul 1994, de poliție, la peste 400 agenți economici specializați în comercializarea, expertizarea, restaurarea, evaluarea și chiar avizarea exportului de obiecte de artă, s-a constatat că nici unul dintre aceștia nu posedau avizele necesare pentru funcționare, eliberate de organele de specialitate ale Ministerului Culturii, după cum prevedea încă din 1992 Ordonanța nr. 27 a Guvernului României, transformată în Legea 11/1994 și după cum stipulează și Ordonanța nr. 68/1994, recent aprobată și transformată în lege de către Parlament.

În aceste condiții, în afara comerțului așa zis legal cu obiecte de artă, care după cum am menționat ridică foarte multe probleme, o amploare fără precedent a luat-o comerțul ilicit cu bunuri culturale, efectuat prin intermediul unor firme mixte, de regulă româno-italiene și româno-germane, care, în obiectivele lor de activitate, au și comerțul ori exportul de obiecte de artă, altele decât cele din patrimoniul cultural național și care, în realitate, se ocupă cu scoaterea masivă din țara noastră de bunuri de certă valoare, multe dintre ele făcând parte din patrimoniul cultural al României.

Au fost constatate, totodată, deficiențe grave în activitatea de păstrare, gestionare și valorificare științifică a bunurilor culturale aflate în patrimoniul unor unități muzeale și de cult, principalii deținători de astfel de valori din țara noastră, deficiențe care de asemenea au facilitat comiterea de infracțiuni. Exemplificăm în acest sens Centrul Național de Cultură și Arte „G. APOSTU”, din Bacău, unde au fost substituite două vase chinezești vechi din porțelan și bronz, aflate în inventarul unității, cu piese de serie achiziționate din comerț; Muzeul de Artă Tulcea de unde a fost sustras un tablou pictat, pe ambele fețe, de Th. Aman, furt care nu a fost sesizat organelor de poliție, iar la Muzeul Național al Transilvaniei din Cluj-Napoca, au dispărut 33 piese numismatice de mare valoare, pe care ulterior poliția le-a găsit ascunse în unitate, fiind astfel dovedită intenția sustragerii. În același timp, tot mai frecvent, specialiști din cadrul unităților muzeale și ai altor unități specializate în păstrarea, conservarea, restaurarea și valorificarea științifică a bunurilor din patrimoniul cultural național, sunt implicați în furtul și traficul ilegal al acestor valori.

Urmărind cu atenție evoluția și tendințele criminalității pe plan național și internațional în domeniu, Poliția Română și-a reorientat activitatea specifică de apărare a patrimoniului cultural al țării, inițind

permanent măsuri menite să ducă la cunoașterea, în cât mai bune condiții, a acestui fenomen infracțional, atât pe plan intern, cât și pe filierele internaționale de trafic organizat. Aceste măsuri, absolut necesare în condițiile statului de drept, nu își pot dovedi însă întru totul eficiența decât prin realizarea unui cadru juridic adecvat, prin adoptarea unei legi care să stabilească regimul de ocrotire a bunurilor din patrimoniul cultural național, cu precizarea clară a drepturilor și obligațiilor persoanelor fizice și juridice ce au în proprietate, posesie ori administrare asemenea valori, a instituțiilor și organelor de stat care trebuie să asigure funcționarea și controlul măsurilor de protecție și, totodată, să aplice sancțiunile civile, administrative sau penale, după caz, pentru încălcarea acestor norme.

Referat prezentat de MARIN RADU MOCANU, director adjunct în cadru Direcției Generale a Arhivelor Statului

Tezaurul documentar-istoric, al românilor, însumând mărturii scrise începând cu anii îndepărtatului Ev mediu, s-a născut o dată cu monumentele de artă și civilizație românească, uneori premergând acestora, cultura spirituală, mai ales fiind nevoită să apeleze deseori la moștenirea înaintașilor, veac de veac.

Alături de bunurile cu valoare artistică (obiecte sau monumente de arhitectură, de artă plastică, decorativă și aplicată), bunurile cu valoare istorică și documentară (obiecte și documente cu caracter de izvor probatoriu privind istoria dezvoltării sociale) sunt parte componentă a Patrimoniului Cultural Național.

În prevederile Legii 63/1974 se stipulează că „bunurile care fac parte din Fondul Arhivistic Național se păstrează, se conservă, se valorifică științific și se pun în circuit public potrivit dispozițiilor legale privind Fondul Arhivistic Național”, respectiv Decretul 472/1971, devenit Legea 20/1972, în care este particularizată componența F.A.N.: acte, corespondență oficială și particulară, memorii, manuscrise, planuri, hărți, filme, fotografii și alte categorii de mărturii istorice. De asemenea, în această legislație se mai stipulează că „Ministerul de Interne îndrumă, coordonează și controlează activitatea privind evidența, selecționarea, păstrarea și folosirea documentelor din F.A.N.”

În proiectul Legii Arhivelor Naționale, trecut prin Senat, se redefineste conceptul de Fond Arhivistic Național, eliminându-se unele neclarități privind genurile de acte, tehnici și suporturi de emanație a acestora. Este, de asemenea, reformulat articolul privind atribuțiile

Ministerului de Interne, în sensul că „administrarea, supravegherea, după caz, și protecția specială a F.A.N. al României se efectuează de către Arhivele Naționale, unitate bugetară în cadrul Ministerului de Interne.”

În virtutea Legii 63/1974, a cărei aplicare a încetat subit după decembrie '89, prin decretul 68-69 din februarie 1990, abil strecurate într-o listă cu legislație ceașistă devenită anacronică în perioada postdecembristă, la Arhivele Statului funcționa o comisie de stabilire a apartenenței la F.A.N. a actelor, documentelor în general, create sau aflate în posesia persoanelor ce părăseau definitiv țara, astfel încât cele ce prezentau valoare istorică nu puteau fi scoase peste granițe, comisia respectivă fiind constituită și din reprezentanți ai instituțiilor culturale centrale. Nemaiplicându-se această lege, începând cu perioada imediat următoare revoluției din decembrie '89, nu au mai funcționat nici structurile și organele de resort din domeniul culturii (ex. Direcția Patrimoniului Cultural Național, Comisia Centrală de Stat a P.C.N. ș.a.), nici Comisia de stabilire a apartenenței documentelor la F.A.N. nu a mai avut obiect funcțional. Vidul creat în ceea ce privește protecția Patrimoniului Cultural Național a determinat Guvernul să emită în 1992 o ordonanță privind unele măsuri în acest sens, „până la adoptarea prin lege a unor reglementări speciale privind protejerea P.C.N.”, cum motivează ordonanța, fără a se face vreo referire directă, specifică, la documentele de arhivă, acestea intrând „prezumptiv” în categoria „bunurilor culturale mobile deținute de muzee, colecții, biblioteci, în calitate de instituții publice” și, de asemenea, fără nici o referire la persoanele fizice. Acestea sunt menționate, alături de cele juridice, la prevederea (art. 5) potrivit căreia „scoaterea din țară a bunurilor culturale mobile, temporar sau definitiv (...) se poate face numai cu prezentarea la unitățile vamale a adeverinței eliberate de oficiul local pentru Patrimoniul Cultural Național de pe raza de domiciliu al solicitantului, în conformitate cu prevederile stabilite prin normele Ministerului Culturii și Comisiei Muzeelor și Colecțiilor”.

Probabil că, în urma înmulțirii cazurilor de infracțiuni privind bunurile culturale, Ordonanța guvernamentală privind (iarăși) protejerea Patrimoniului Cultural Național, din august 1994, include, nominalizând, în sfera monumentelor istorice (mobile) și „bunuri cu semnificație istorică și documentară”, „bunuri” fără o categorisire (clară și) specifică.

Arhivele sunt menționate alături de muzee, case memoriale, colecții, biblioteci - ca instituții publice specializate - în calitate de „deținători cu orice titlu ai monumentelor istorice și ai bunurilor culturale mobile”.

Întrucât tezaurul arhivistic, respectiv Arhivele Statului, erau scoase practic din sfera preocupărilor și actelor normative guvernamentale, în general, și ale Ministerului Culturii, în special, s-a ivit cu atât mai mult necesitatea elaborării Legii Arhivelor Naționale. Noțiunea de „Arhive de stat” nu (mai) corespunde realității sociale existente, acestea neputând însuma toți creatorii și deținătorii de arhivă prezenți, sau cu un anume patrimoniu istoric acumulat pe teritoriul actualei României.

Astfel, în vederea prevenirii infracțiunilor în ceea ce privește Fondul Arhivistic Național, noua legislație însușește prevederi de protecție speciale, în condiții de pace și de război. Conform reglementărilor stipulate, persoanele fizice și persoanele juridice, creatoare și deținătoare de documente cu valoare istorică, răspund de evidența, inventarierea, păstrarea și folosirea documentelor, în spiritul legii, cu sprijinul organelor desemnate a avea atribuții speciale în asemenea situații și cu asistența de specialitate a personalului Arhivelor Naționale.

S-au avut în vedere, la actualizarea legislației arhivistice, situațiile în care unii creatori (persoane juridice) își întrerup activitatea, aceștia având obligația să depună la Arhivele Naționale documentele cu valoare istorică.

Creatorul sau deținătorul particular este obligat, în cazul că dorește să vândă documente cu caracter istoric, să comunice aceasta Arhivelor Naționale sau direcțiilor sale județene, care au prioritate la cumpărare (art. 15).

Neefectuarea operațiunilor arhivistice care pot constitui infracțiuni - inventarierea documentelor, asigurarea condițiilor corespunzătoare de păstrare, predarea celor cu caracter permanent la Arhivele Naționale etc., - ocupă un spațiu apreciabil în Legea Arhivelor Naționale.

„Scoaterea peste graniță a documentelor din F.A.N. sau înstrăinarea acestora către persoane fizice sau persoane juridice străine, fără autorizarea Arhivelor Naționale” (art. 28), constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani, tentativă pedepsindu-se, de asemenea.

În scopul prevenirii infracțiunilor deosebit de grave, legea stipulează că „documentele a căror publicare, datorită datelor și informațiilor pe care le dețin, ar fi de natură să afecteze interesele apărării sau ale siguranței naționale, precum și drepturile sau libertățile cetățenilor, nu se dau în cercetare” (art. 22). Această prevedere se regăsește, în conținut, și în legislația altor țări, privind bunurile culturale, documentele de arhivă în special.

(*) Texte prescurtate.

Cunoașterea și recunoașterea statului

(Continuare din pag. 1)

Lăsând la o parte definirea termenului, discutabilă sub aspectul ariei de cuprindere a activității statului, imprecisă și oarecum restrictivă, este de subliniat realismul recunoașterii statului ca „formă normală de organizare” într-o societate democratică a oamenilor responsabili, cum releva articolul anterior. Democrația este cu atât mai eficientă social, devine, adică, expresia unei societăți libere în măsura în care prin intermediul ei se ajunge la decizii politice satisfăcătoare în plan social larg sau cât mai larg.

Cum scria Jurgen Habermas, „măsura acestei libertăți poate fi determinată **sociologic** după gradul în care o societate utilizează în interesul satisfacerii trebuințelor tuturor indivizilor, și nu numai în interes particular, mijloacele produse pentru satisfacerea trebuințelor, forțele de producție materiale și spirituale. **Politic**, măsura acestei libertăți poate fi determinată după gradul în care o societate devine o societate politică, în sensul că dominația este redusă la autoritatea rațională, adică la diviziunea muncii și experienței atât în interesul cât și sub controlul tuturor indivizilor; după gradul în care se reușește să se depășească separarea dominației po-

litice și reproducția aparent privată a vieții.²⁾

Remarca analistului, de o evidentă actualitate sub raportul metodologiei cercetării științifice dar și al orientării contemporane privind statul și democrația, este însoțită de o relevantă mărturisire și, implicit, în demn, de asemenea actual: „fără a ține seama de nivelul relativ ridicat de generalitate am schițat prin aceasta direcția unei corelații de natură istoric-evolutivă; suntem încredințați că azi ne revine sarcina să apreciem în raport cu ea poziția ierarhică a conștiinței politice”.³⁾

În această ordine de idei este, credem, evident că abordările teoretico-analitice de față au în vedere raporturile organice dintre nivelul de cultură a democrației ca practică socială a unui anumit moment sau stadiu istoric, așa cum este cel pe care îl parcurge în prezent România, dar și **conștiința politică rațională**, concordantă justei aprecieri a **idealurilor** (individuale sau colective), **posibilităților** (proprii sau sociale) și **realităților naționale** (prezente sau previzibile).

Toate acestea se află în strânsă legătură cu funcționalitatea vieții democratice, de neimaginat în afara unui cadru instituțional cum este statul de

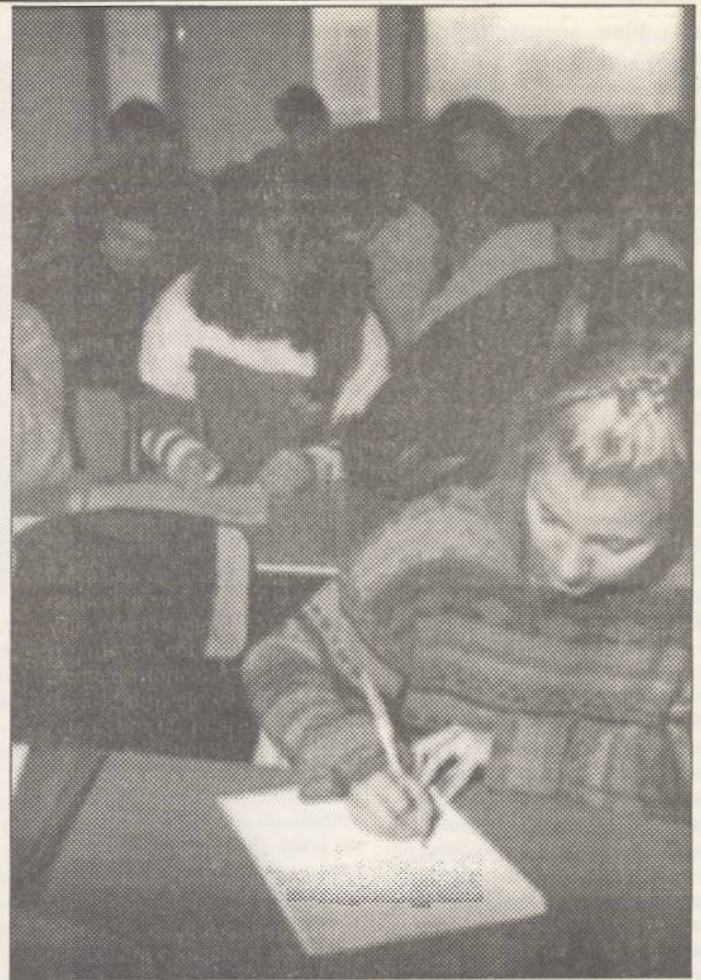
drept, garant al libertăților dar și al asigurării supremației legii, al întăririi ordinii și înfăptuirii justiției. În această ordine de idei, cercetării sociale îi revine, între altele, și îndatorirea sau preocuparea de a examina o serie de „stări de spirit” sau de fapte sociale care îngreunează mersul spre normalitate: atitudinile demolatoare, denigratoare față de proprietatea publică, nerespectarea și eludarea normelor legii, tendințe de înavușire fără muncă, pe seama altora, exacerbarea individualismului și negarea valorilor solidarității umane, desconsiderarea muncii. Se înțelege că importantă devine nu constatarea acestor fenomene, ci **analiza concretă, obiectivă a cauzelor**, însoțită de preocuparea pentru a **descoperi și pune în operă acțiuni și măsuri de redresare morală, de însănătoșire a climatului social**.

Toate acestea presupun, alături de necesara însănătoșire a economiei, cultivarea unor atitudini responsabile, conștiente față de normele și instituțiile democrației pluraliste al cărei liant sunt societatea în ansamblu, statul național unitar român. Cunoașterea și recunoașterea statului apar astfel ca un semn relevant de cultură a democrației, căreia îi este străin nihilismul instituțional.

1) François Châtelet, *Éveline Pisier, Concepțiile politice ale secolului XX*, Editura „Humanitas”, 1994, p. 70; lucrarea a fost editată la Paris, în 1981.

2) Jurgen Habermas, *Cunoaștere și comunicare*, Editura Politică, 1983, p. 75.

3) Idem.

incertitudini se răsfrâng nemijlocit asupra conștiinței și psihologiei sociale, determinând o stare de insatisfacție, neliniște sau îngrijorare, contribuind la menținerea confuziei și a intoleranței ideologice și politice, la alimentarea unor repetate și adesea anarhice forme de protest, ce nu întotdeauna se soldează cu limpeziri și reconcilieri. Într-un cuvânt, în conștiința publică națională pare să se fi încetățenit ideea că actualele realități sunt departe de a întruhipa tipul de societate dorită. Această dorință cvasi-generală de schimbare, de îmbunătățire a stării de lucruri din aproape toate sferile vieții legitimează îndeajuns dezbaterile științifice, teoretice cu privire la tipul de societate pe care vrem și putem să o construim în România, profitând de șansa istorică actuală a tranziției.

Totuși, alegerea modelului de societate nu este o operațiune subiectivă, voluntaristă, o achiziție dintr-o ofertă variată și generoasă, cu eventuale rețușuri impuse de unele date individuale ale beneficiarului, de gustul ori fantezia reprezentanților lui politici. În actualul stadiu al evoluției de după 1989, România nu are de ales, să zicem, între socialism și capitalism.

OBIECTIVE NAȚIONALE PRIMORDIALE

Există însă interese naționale la ale căror cerințe trebuie să se găsească răspuns, indiferent de tipul global al evoluției. În acest sens, prima și cea mai importantă îndatorire a celor care conduc destinele țării este astăzi, dar și în perspectivă, asigurarea unei rapide dezvoltări a economiei, care să permită recuperarea urgentă a reculului înregistrat după 1989 și, mai cu seamă, să apropie România de nivelul dezvoltării economice a țărilor occidentale, în ale căror organisme comune dorim să ne integrăm. În vederea realizării acestui obiectiv național primordial, trebuie valorificate posibilitățile de impulsione a creșterii economice de care dispun toate formele de proprietate, avantajele pe care le oferă în acest sens atragerea capitalului străin. Câtă vreme nu vom fi atins un asemenea obiectiv, vom continua să trăim în sărăcie, va fi frânată și distorsionată însăși dezvoltarea capitalului național, instabilitatea socială internă va deveni cronică, țara va fi marginalizată pe plan european și amenințată de spectrul reducerii la nivelul și statutul fostelor colonii. În condițiile actuale ale României, pârghia principală care poate imprima un ritm accelerat ansamblului dezvoltării economice rămân refacerea și modernizarea industriei, continuarea programatică a industrializării, inclusiv prin atragerea masivă a capitalului străin. De aceasta depind, în ultimă instanță, valorificarea superioară a produselor solului și a zăcămintelor subsolului, a mâinii de lucru calificate de care dispunem, resorbirea șomajului, creșterea valorii muncii naționale, sporirea exporturilor competitive și, deci, a importurilor solvabile.

Nu mai de dezvoltarea economiei

depinde dacă vom avea nu doar prețuri la nivelul celor mondiale la produsele de primă necesitate, ca astăzi, ci și salarii sau venituri la nivelul celor din țările occidentale (sau apropiate de acestea). Acesta este, evident, un interes național general și stringent, iar urmărirea lui trebuie, credem, să facă obiectul unor programe guvernamentale prioritare.

Este, de asemenea, de un acut interes național ca de roadele dezvoltării să beneficieze nu doar întreprinzătorii capitaliști, autohtoni ori străini, ci și masa largă a poporului, oamenii muncii și familiile lor. Aceasta nu doar din considerente (deloc neglijabile!) de ordin umanitar privind respectarea drepturilor omului, ci în însuși interesul asigurării unor premise sociale stabile progresului economic, al trâinicii regimului economic, al vitalității statului de drept.

O politică consecventă, permanentă și substanțială de protecție socială a categoriilor vulnerabile sau defavorizate este pentru o țară în tranziție către economia de piață nu o orientare opțională, la care un nou guvern să poată oricând renunța, ci un **imperativ național**, o funcție obligatorie și permanentă a unui stat de drept care să-și justifice acest nume. În lipsa ei ar fi periclitate bazele înseși ale unității naționale, contradicțiile sociale ar îmbrăca ușor forme paroxistice, distructive. Este vorba, firește, de o politică de protecție socială într-un sens larg, concepută și realizată nu ca o pomană din partea statului ori a celor bogăți, ci ca un drept al populației muncitoare și al celor aflați în nevoie și care să se refere la toate condițiile prin care se materializează un trai decent - nivelul veniturilor, accesul la învățământ și instruire profesională, ocrotirea sănătății, satisfacerea cerințelor de cultură etc. Și, bineînțeles, de o protecție socială realizată nu ca acum, în principal din contribuțiile salariaților, ci îndeosebi din prelevările legale asupra beneficiilor celor aveau.

Un imperativ național nu mai puțin urgent și semnificativ este pregătirea de ansamblu a tinerei generații - în primul rând prin rețeaua de învățământ - pentru a putea asigura dezvoltarea economică la nivelul cerințelor societății postindustriale, înalt tehnologizate și informatizate. În acest domeniu, din păcate, noi am făcut, în ultimii ani, alături de unele progrese privind dotarea cu instrumente computerizate, serioși pași înapoi. Am renunțat la obiectivul generalizării învățământului mediu complet, de 12 ani, reducând chiar învățământul obligatoriu la 8 ani, în loc de 10, cât se realizase deja. Au scăzut exigențele față de instruirea studenților, odată cu devalorizarea socială a cunoștințelor absolvenților, care intră, de cele mai multe ori, direct în șomaj, fiind nevoiți să presteze munci necorespunzătoare pregătirii lor.

Lista priorităților naționale - a căror soluționare, pe baza unor programe speciale, de perspectivă, ar contribui în mod decisiv la definirea și optimizarea modelului de societate pe care o edificăm - ar putea fi, evident, continuată.

PUNCTE DE VEDERE

Spre ce fel de societate ne îndreptăm?

PENTRU UN MODEL ADECVAT INTERESELOR FUNDAMENTALE ALE ȚĂRII

Dr. MARIN NEDELEA

Deși tardivă, o discuție teoretică despre proiectul de societate dezirabil și posibil pentru România aflată în tranziție este și nu poate fi de prisos. Mai ales dacă, așa cum o făcea cu multe decenii în urmă un gânditor social de talia lui Dimitrie Gusti, concepem reforma socială ca un obiectiv și o acțiune permanentă, care să permită reechilibrarea din mers a diverselor componente, principii și funcții ale ansamblului societății.

UN SISTEM SOCIAL HANDICAPAT DE MARI RACILE

Din nefericire, la noi, după 1989, oricât ar părea de paradoxal, dacă avem în vedere cât de mult se vorbește și se scrie, elucidarea problemelor reformei economico-sociale nu a precedat măsurile administrative de implementare a

acesteia, concepute de politicieni. Ceea ce și explică șovăielile, inconsecvențele și costul social exorbitant al experimentelor la care s-a recurs. Unele gesturi recente, îndeosebi modul în care s-a procedat la definirea strategiei de aderare la Uniunea Europeană, atestă totuși o anumită receptivitate a politicului față de soluțiile oferite de știință, dar numai pentru fundamentarea opțiunilor deja adoptate, nu și în formularea ori alegerea acestora.

Sub denumirea eufemistică „economie de piață”, guvernele care s-au succedat după 1989, secundate și îmbrăncite de opoziție, au angajat țara pe calea sistemului social-economic capitalist. Dar **capitalismul ce se înfiripează la noi apar congenital handicapat de mari racile**, care împiedică manifestarea virtuților capitalismului (atâtea câte sunt ele) și hipertrofiază laturile monstruoase,

antiumane ale unui sistem social clădit pe o inechitate fundamentală - aceea a averii. Capitalul comercial speculativ domină piața consumului curent al populației, impunând nu legea concurenței, ci prețuri ridicate de monopol, ceea ce contribuie la exasperarea celor cu venituri modeste și face o proastă reclamă sistemului bazat pe libera inițiativă.

Hipnotizat de presiunile occidentale, guvernul a făcut totul, în ultimii câțiva ani, pentru a asigura deplina libertate a prețurilor, pe de o parte, și menținerea la un nivel cât mai scăzut a salariilor și pensiilor, fără ca prin aceasta să poată determina o creștere semnificativă a competitivității produselor românești pe piețele externe, o sporire sensibilă a fondurilor investite în sfera productivă. Dimpotrivă, în vreme ce industria națională, cu unele excepții aproape singulare, se sufocă, veniturile noilor îmbogățiți sunt convertite cel mult în capital comercial-bancar, când nu se refugiază, sub formă de dolari, peste hotare.

Privatizarea agriculturii a fost însoțită de o distrugere a marilor mijloace de producție (grajduri, animale, magazii, plantații de pomi și vii, zone împădurite, sisteme de irigații etc.) comparabilă cu cele provocate în vechime de năvălirile externe și urmată de o degradare rapidă a productivității din cauza slabei capacități de investire a micului proprietar în condițiile scumpirii exponențiale a combustibililor, chimicalelor, energiei electrice etc., necesare în procesul de producție.

Constituirea organismelor și structurilor democratice ale statului de drept, domeniu în care s-a avansat mai rapid și mai temeinic, este viciată ori frânată de inexistența unei concordanțe naționale, rezultantă a reconcilierii politice și care să permită fructificarea avantajelor democrației, ca și de cangrena corupției ce a cuprins aparatul de stat și clasa politică sub presiunea febrei privatizării și a îmbogățirii cu orice preț.

Pe planul relațiilor externe, în ciuda unor realizări notabile, cum ar fi primirea în Consiliul European sau asocierea la Uniunea Europeană, se mențin serioase incertitudini și temeri privind securitatea țării sau consecințele integrării în organismele euroatlantice asupra independenței și identității naționale, ca și asupra relațiilor interetnice din interior.

Toate aceste probleme, dificultăți și

ȘTIINȚA LA SCARĂ PLANETARĂ

Montréal-ul - oraș nord-american, prin poziție geografică, și francez, prin originea și cultura sa, - a fost timp de o săptămână capitala istoriografiei mondiale.

Metropola francofonă a Americii, ce și-a celebrat în 1992 cea de-a 350-a aniversare, a înscris, în 1995, în șirul prestigioaselor manifestări internaționale pe care le-a găzduit în decursul timpului, cel de-al XVIII-lea Congres internațional de științe istorice.

Prilej de bilanț al investigațiilor istorice pe plan mondial din ultimii 5 ani și de orientare a cercetărilor în viitor, Congresul de la Montréal a marcat pași însemnați în abordarea unei tematici care interesează întreaga omenire.

O atenție deosebită s-a acordat, în lucrările Congresului, marilor schimbări din lumea contemporană, care nu pot lăsa indiferentă cercetarea științifică, interesul pentru istoria trecutului apropiat și foarte apropiat fiind subliniat de ponderea importantă a problemelor contemporaneității, dezbătute în ședințele plenare ale Congresului, în organismele internaționale afiliate, în comisiile interne, ca și în cadrul unui mare număr de „Mese rotunde“.

Lucrările Congresului au dovedit că știința istoriei integrează în tot mai mare măsură domeniului ei rezultate din alte științe, cum sunt: geografia, demografia, sociologia, științele juridice, filosofia, psihologia, lingvistica etc. Rezultă cu necesitate că istoricul de azi trebuie să aibă o temeinică pregătire pluridisciplinară.

Atmosfera în care s-au desfășurat lucrările Congresului a fost cea a unor utile schimburi de opinii în problematica supusă discuțiilor, abordările comparative favorizând confruntarea problematicii la scară mondială. Au lipsit, în genere, polemicele cu caracter politic ofensator.

Congresul de la Montréal, care și-a desfășurat lucrările în **Palatul Congreselor** - unul dintre cele mai moderne edificii din America de Nord - a cuprins patru categorii de ședințe: **A. 3 sesiuni plenare**, consacrate unor mari teme: a) **Națiuni, popoare, state**; b) **Raportul masculin/feminin în marile mutații istorice**; c) **Diaspore: origini, forme și semnificații** (greci, evrei, indieni, chinezi, portughezi, irlandezi, armeni etc.); **B. 16 sesiuni specializate**, consacrate unor teme tratate comparativ: a) Puterea și libertatea cercetării istorice; b) Decadența, concept istoric; c) A regândi revoluțiile științifice; d) Mișcările religioase între prozelitism, intoleranță și libertate; e) Căderea imperiilor: perspective comparative; f) Război și cultură etc. **C. 34 de Mese rotunde** („Workshops“ sau „atelie-re“), consacrate unor domenii, de preferință, noi: a) Structuri și culturi ale burgheziei europene în sec. XIX - cercetări și interpretări recente; b) Rolul politic al clasei muncitoare: mit și realitate; c) Educația comunistă internațională; d) Construcția identităților sociale; e) Demografia urbană în timpul industrializării; f) Cetatea greacă; g) Europa medievală și lumea bizantină; h) Problema minorităților naționale în societățile de tip liberal și sovietic; i) Rolul „emigranților“ în crearea sau resurecția statelor din Europa Centrală și Orientală în sec. XX; j) Sfârșitul regimurilor totalitare contemporane -

Istoria în perspectiva secolului următor

Acad. ȘTEFAN ȘTEFĂNESCU

Europa de Sud, Europa de Est și America Latină; k) Transformări sistematice în societățile rurale în Europa Centrală și Orientală înainte și după 1989; l) Utopiile în istorie; m) Devenirea și viitorul revistelor de istorie; n) Istoria în construcție - doctorate și noi doctori se afirmă etc. **D. 18 sesiuni organizate de organismele internaționale afiliate și 12 sesiuni organizate de comisiile interne**, consacrate unor teme speciale, alese de acestea.

Fiecare ședință tematică a avut un organizator însărcinat să definească problematica, să aleagă autorii comunicărilor și să întocmească raportul general pe care să-l prezinte în Congres.

Ședința de deschidere a avut ca temă: **Utilitatea și rolul istoriei în lumea contemporană**. Renunțându-se la discursurile lungi, s-a experimentat o nouă formulă. Au fost proiectate interviuri - video cu personalități de cel mai înalt nivel, cărora li s-a cerut să-și expună punctele de vedere asupra istoriei, a utilității și locului ei în societate. Proiecțiile audiovizuale au fost comentate de un eșantion de mari istorici: Theo Barker, Ivan Berend, Ida Blom, Jürgen Kocka, Eugen Weber. Au fost intervievați: François Mitterand, Sir Alec Cairncross, Bronislaw Geremek și Federico Mayor. Interviuurile și comentariile pe marginea lor au reliefat rolul acordat de factorii de decizie istoriei, ca memorie a științei politice, interesul pentru istorie al publicului, prețuirea arătată rolului valorilor istoriei în progresul umanității.

În ședința de închidere a Congresului, istoricul polonez de la Lublin, Jerzy Kloczowski, reprezentant personal al Directorului general executiv al UNESCO, a revenit asupra necesității cunoașterii istoriei, a permanențelor ei, cu rol atât de important în apropierea între popoare, în crearea unui climat de pace și de colaborare între națiuni, benefic mersului înainte al societății, progresului omenirii.

Inovațiilor introduse în arhitectura și desfășurarea Congresului, Comitetul Internațional de Științe Istorică le-a adăugat preocuparea de a consolida și valorifica, pe de o parte, tradiția pe care a moștenit-o, iar pe de altă parte, de a-și adapta activitatea cerințelor vremii de azi și de a o imagina pe cea de mâine. Strategia propusă se rezumă în 4 cuvinte sugestive: **înnoire, întinerire, dezvoltare, comunicare**. Înnoirea constituie condiția și garanția viitorului. Cercetarea istorică este în căutarea de noi metode, noi surse, noi instrumente de lucru, noi obiective. Prezentul cheamă la reinterogarea trecutului. **Întinerirea** este impusă de o triplă necesitate: 1) evitarea repetării unor rezultate obținute; 2) afirmarea de noi puncte de vedere; 3) participarea tinerilor istorici la dialogul științific internațional. De altfel, în stabilirea programului Congresului de la Montréal, Comitetul internațional de științe istorice a urmărit creșterea numărului de tineri cercetători ca autori de comunicări, responsabili de

teme și de „Mese rotunde“. **Dezvoltarea** presupune largirea comunității științifice internaționale, bazată pe principiul independenței intelectuale și al libertății istoricului față de orice gen de putere. Cu ocazia Congresului de la Montréal, încă 6 țări au cerut afilierea la Comitetul Internațional de Științe Istorică: Africa de Sud, Croația, Letonia, Lituania, Slovenia și Ucraina. **Comunicarea** privește circulația informației de la forumul internațional al istoricilor către organismele membre - comitete naționale, organisme internaționale afiliate și comisii interne - și invers. Totodată, comunicarea privește și accesul istoricilor profesioniști la diferite mijloace de comunicare - presă, radio, televiziune. În tot mai multe țări este larg recunoscută utilitatea socială și culturală a istoriei, învățământul istoriei este apreciat, ca și meseria de istoric, care joacă un rol însemnat în formarea și modelarea conștiinței istorice a contemporanilor săi.

Dezbaterile din cadrul Congresului au urmărit să înnoiască, conceptual și metodic, activitatea de investigație științifică, să multiplice abordările comparative și să favorizeze cercetările noi, de pionierat, să dezvolte schimbul de informații, contactele între istorici.

Prezența istoricilor ro-

Bălcescu - început de calendare

Oricât de virulentă a fost critica împotriva Revoluției de la 1848 în Țările Române - și o asemenea critică se face simțită până azi în mediile conservatoare -, oricât de dură a fost caracterizarea pașoptiștilor - însuși genericul lor a fost intenționat impus în manieră caragielescă - nimeni, dar absolut nimeni, în răstimpul a 14 decenii, n-a îndrăznit să-l conteste pe **Nicolae Bălcescu**. Puritatea lui de martir, caracterul lui de simbol al libertății și unității tuturor românilor ar fi căzut ca un trzănet peste oricine ar fi cutezat să-l blesteme. Într-atât

mâni s-a făcut simțită în mai toate secțiunile Congresului. Dintr-un total de cca. 2000 de participanți la Congres, 26 au fost români. Dintre aceștia, 3 studenți, reprezentând cele 3 mari universități ale țării: București, Cluj-Napoca și Iași; 13 rapoarte, corapoarte și comunicări au avut, ca autori, istorici români, aceștia făcând și peste 20 de intervenții, iar 3 dintre ei au fost aleși în conducerea unor organisme ale Comitetului Internațional de Științe Istorică“.

Ca și la precedentele congrese mondiale de istorie, Comitetele naționale au prezentat, în cadrul ședinței festive inaugurale, unele publicații dedicate Congresului. Comitetul național al istoricilor români a prezentat publicațiile: **Nouvelles études d'histoire**, vol. IX; **Revue roumaine d'Histoire**, 1-2/1995; **Magazin istoric**, 8 (august) 1995, al cărui sumar a fost axat pe tematica congresului.

Cel de-al XVIII-lea Congres Internațional de Științe Istorică s-a dovedit, pe firul celei mai bune tradiții a manifestărilor științifice de acest gen, un moment însemnat în dezvoltarea cooperării intelectuale internaționale. Prin tematică, prin discuțiile angajate și sugestiile avansate, el se înscrie ca un însemnat reper în dezvoltarea științei istorice pe plan mondial. Actele congresului îndeamnă la reflecție stimulativă, la regândirea, în cadrul școlilor naționale de istorie, a tematicii cercetării istorice, în funcție de progresele înregistrate pe plan mondial.

x) Acad. Dan Berindei, prof. dr. Pompiliu Teodor, membru corespondent al Academiei Române, prof. dr. Viorica Moisuc.

lucrare scrisă spre sfârșitul, trist, al vieții sale, lucrare în care, printr-o maliție hiperrafinată, nu uită nici una dintre imputările făcute, pe drept sau pe nedrept, marilor noștri clasici, până și I. Negoișescu - zic - se vede constrâns ca față de Nicolae Bălcescu să aibă numai cuvinte de cinste: „**Prin destinul său tragic și prin aureola morală a personalității, Nicolae Bălcescu este, alături de Eminescu, cea mai impresionantă apariție în cultura română din secolul al 19-lea**“.

Ei bine, blasfemia la care n-a cutezat nimeni atâta timp să se gândească s-a produs după anul de grație 1990 când o insolentă conspirație a tăcerii ori o criminală negare prin necunoaștere încearcă să-i dea brânci în umbră lui Nicolae Bălcescu. Fenomen cu atât mai dureros cu cât semnalul declanșării lui l-au dat inamicii pe față ai României întregite și independente și cel puțin acest fapt ar fi trebuit să pună în gardă. Dar nu, după exemplul începutului udermerist în Harghita și Covasna, cu decapitarea sau azvârlirea statuii lui Bălcescu de pe soclu, reprezentanții udermerismului românesc au trecut ei înșiși la atacuri și mai crude: atacuri asupra memoriei noastre colective cu privire la Bălcescu. Și pentru ca toată această ostilitate obraznică, în primul rând față de istoria și cultura națională, să fie pecetluită printr-o nelegiuire pe măsură, numele sfânt al Bălcescului a fost dat jos de pe frontonul instituțiilor de învățământ și de cultură al căror renume datorează aproape totul tocmai efigiei sale cu valoare de emblemă. Școli, facultăți, biblioteci, cinematografe și cămine culturale (unde și câte n-au fost transformate în cărciumi sordide, supranumite „baruri non-stop“) și alte instituții onorate cândva cu aura lui legendară stau astăzi stinghere, anonime sau cu o firmă de împrumut, inclusiv ca limbă! Blestemată rivalitatea întemeiată pe prostie! Am discutat în mai multe rânduri cu unii dintre autorii acestor fărâdelegi, căutând să aflăm o mică, o cât de mică rețineră față de Bălcescu. Singura „motivație“ ce mi s-a dat pentru schimbarea acestui glorios nume a fost „să nu mai fie ca înainte“. Dar la întrebarea: „și ce a fost rău înainte în numele lui Bălcescu?“, interlocutorii mei au vădit doar o autentică vocație a indiferenței.

Indiferența, rătăcirea, înnegurarea memoriei colective - iată armele prin care întotdeauna cei ostili unei României întregite și prospere și-au urmărit scopurile criminale. Să luăm, deci, aminte la asemenea blasfemii! Cât nu e prea târziu!

MIHAI IORDĂNESCU

UNIVERSITATEA ÎN PROCESUL TRANSFORMĂRII DEMOCRATICE A SOCIETĂȚII

Universitatea „Spiru Haret” la cea de-a VI-a Conferință anuală a Alianței Universităților pentru Democrație (AUDEM)

Între 5-9 noiembrie a.c., au avut loc, la Budapesta, lucrările celei de-a VI-a Conferințe anuale a Alianței Universităților pentru Democrație, un consorțiu internațional al instituțiilor de învățământ superior, având ca obiective principale de activitate: creșterea rolului învățământului în promovarea instituțiilor democratice, dezvoltarea economică și socială - transferul de tehnologii, sănătatea umană, habitatul durabil al pământului și afirmarea valorilor sociale și morale comune.

Creată în anul 1990, organizația reunește în prezent 97 de universități și colegii (70 din țările Europei Centrale și de Est, 26 din S.U.A. și una din Scoția), printre care și Universitatea „Spiru Haret”. Ea are și un număr de membri individuali și membri susținători (corporații, organizații guvernamentale și alte organizații interesate).

Prin natura sa, Alianța se constituie într-un FORUM, care favorizează reunirea reprezentanților învățământului superior - cadre didactice și manageri - în vederea dezbaterii și schimbului constructiv și pozitiv de idei privind cele mai actuale și mai presante probleme, date, fapte, evenimente antrenate de schimbările precipitate ale lumii contemporane, aflată într-un proces de profunde și inedite evoluții.

Conferința din acest an a reunit peste 150 de participanți, care au dezbătut 100 de comunicări și referate, susținute în 31 de sesiuni pe parcursul a cinci zile de program.

Din partea Universității „Spiru Haret” a participat o delegație formată din: prof. dr. doc. **Alexandru Zanfir** prorector al Universității „Spiru Haret”, președintele Consiliului de Știință a Marketingului din cadrul Fundației „România de Măine”, prof. dr. **Ștefan Costea**, prorector al Universității, și prof. dr. **Mircea Tătăram**, cadru didactic asociat la Universitatea „Spiru Haret”. Membrii delegației au prezentat comunicările: „Politici macroeconomice, schimbări structurale și perfecționarea învățământului economic superior din România” (prof. dr. doc. **Alexandru Zanfir**) și „Dezvoltare intensivă și calitate în învățământul universitar românesc contemporan” (prof. dr. **Ștefan Costea** și prof. dr. **Mircea Tătăram**).

Conținutul Conferinței a fost centrat pe trei domenii tematice principale: **Universitatea și societatea; reforma infrastructurală a învățământului superior contemporan; reforma conținutului studiilor universitare.**

Publicăm, în acest număr, în sinteză, comunicarea prof. dr. doc. **Alexandru Zanfir**, precum și opinii ale prof. dr. **Mircea Tătăram** despre unele aspecte ale problematicii abordate la Conferința AUDEM, urmând ca, într-un număr viitor, să publicăm opiniile prof. dr. **Ștefan Costea** referitoare la conținutul și semnificația Conferinței.

Educația economică în sprijinul dezvoltării

Prof.dr.doc. ALEXANDRU ZANFIR

În cadrul dezvoltării educației economice în folosul democrației și al economiei de piață în România trebuie să menționăm sprijinul pe care îl constituie colaborarea cu Alianța Universităților pentru Democrație, inițiată de Universitățile americane. Aceasta a creat nu numai posibilitatea unui schimb de experiență în domeniul educațional, dar a apropiat diferitele abordări ale conceptelor de democrație și economie de piață și a creat mentalități în realizarea unui mod de viață avansat. Astfel, investiția în viitor sporește mai mult decât cresc cheltuielile pentru prezent.

În România, se afirmă din ce în ce mai puternic o mișcare reală, un adevărat torent care să modifice nu numai instituțiile, legile, uzanțele populare și sociale, ci și, de asemenea, structura societății în direcția edificării unei societăți deschise, democratice, de piață liberă.

Drumul nu este ușor, ci plin de obstacole, temeri, pericole nu atât exterioare, cât îndeosebi din interior, de decepții în fața dificultăților, de unele nostalgii pentru o liniște fără răspunderi. Dar societatea noastră civică, îndeosebi finerii, cred într-o viață liberă, democratică. Într-un anumit sens, ne aflăm într-o tranziție de la un fel de comunism spontan, tiranic la un capitalism uneori sălbatic-primitiv.

În acest spirit ne-am început activitatea în cadrul Fundației „România de Măine” și al Universității „Spiru Haret”.

În domeniul **management-marketing-informatică**, nevoia de cadre calificate este actualmente foarte acută: în România, avem, în 1991, 956 studenți, în toate domeniile, la 100.000 de locuitori, comparativ cu 1193 în Cehia și Slovacia și 5596 în S.U.A.

Cheltuielile noastre pentru educație sunt reduse și de aceea, oferta de a crea și cheltui, prin eforturile suplimentare ale populației, pentru universități și școli private, în afara celor publice - și acestea, de altfel, multiple - a fost binevenită. A început o competiție normală, în pofida unor greutăți cauzate de mijloacele materiale, reduse și cadrele calificate didactice relativ puține; totodată, s-au impus prin regulile de autorizare și acreditare, norme de calitate didactică și condiții materiale imperios necesare dar care nu trebuie să frâneze torentul de cerere de educație superioară, necesară democratizării și dezvoltării economiei de piață.

Universitatea „Spiru Haret” - expresia unei fundații susținute numai

prin mijloace financiare ale studenților și ale cercetării științifice și bazată pe o lege de organizare nonprofit din 1924 - s-a dezvoltat de la câteva facultăți, în București, în 1991, la numeroase facultăți în întreaga țară, sporind, totodată, calitatea muncii educaționale și a experienței științifice. Universitatea a devenit de la început, din 1991, membru asociat al Alianței Universităților pentru Democrație, a participat la cinci întâlniri anuale, organizate de AUDEM, și a organizat schimburi de studenți americani și români, ca și de cadre didactice.

Universitatea „Spiru Haret” - expresie a unui organism neguvernamental - transpune în viață ideea exprimată de profesorul Ben P. Gronger (Anglia) la o reuniune anuală a Universităților noastre privind cooperarea între organizații statale și nestatale, promovează un înalt nivel de educație pentru diferite segmente ale vieții civice din țară și întărește cooperarea cu prietenii din S.U.A., Anglia, Franța, Germania etc.

Contribuția comună realizată cu ocazia întâlnirilor anuale ale AUDEM de la Praga, Bratislava, Budapesta sau Cracovia înseamnă o investiție în viitorul comun pentru toți.

Am crezut și credem că noi, românii, avem nevoie de cooperare cu universitățile americane și ele, la rândul lor, au nevoie de cooperare cu universitățile noastre din Europa de Est (inclusiv România), pentru că **nu putem construi o societate liberă cu eforturi parțiale, limitate și accidentale, în spațiu și timp.**

În concepția noastră, democrația înseamnă libertatea de a alege în mod conștient, oferta de căi alternative, dreptul de a controla rezultatele alegerii și ale activității celor aleși.

Educația joacă un rol esențial în edificarea unei asemenea democrații, iar educația economică oferă celor calificați posibilitatea de a obține, cu minimum de costuri, rezultatele cele mai eficiente în activitatea lor.

Experiența unor companii străine care activează de peste cinci ani în România, cum sunt „Colgate” (cosmetice) sau „Massey Ferguson” (tractoare), pune în lumină cerințele unui bun manager în România, care, după 40 de ani de dictatură comunistă, este o piață virgină, aptă pentru orice produs sau serviciu de calitate. Managerii (români sau străini) trebuie să ofere produse de înaltă calitate și să posede o experiență îndelungată în domeniul lor de activitate. Se cere ca acești manageri să aibă o viziune de perspectivă îndelungată. Ei sunt

chemați să lupte cu curaj împotriva obstacolelor provenind din birocrație sau ignoranță.

Companiile străine trebuie să trimită în România manageri cu îndelungată experiență, statornici și adaptabili. De exemplu, managerul lui „Massey Ferguson” are o experiență de peste 15 ani în țările Americii Latine și este ajutat de un manager român cu multiplă experiență în S.U.A. și Mexic. România are nevoie de manageri experimentați.

Figura managerului eficient, bine educat, devine centrală - în efortul de

creare a unei economii moderne și, de aceea, dacă la prima întâlnire a AUDEM, am citat spusele din „Furtuna” lui W. Shakespeare - suntem făcuți din aceeași stofă ca și visurile noastre -, putem cita astăzi un manager de mare succes, Rockefeller, care a spus că un dolar înseamnă foarte puțin pentru un prost manager, dar foarte mult pentru unul curajos și experimentat.

Programe de studiu tot mai performante

Prof.dr. MIRCEA TĂTĂRĂM

În vederea pregătirii teoretice și practice a celor care vor să devină conducători de întreprinderi mici și mijlocii, universitățile își dezvoltă programe educaționale din ce în ce mai performante. Una dintre comunicările prezentate în cadrul Conferinței AUDEM a abordat problema rolului firmelor mici în elaborarea programelor de studiu ale afacerilor internaționale în cadrul universităților.

S-a subliniat că, în vederea dezvoltării unei programe de studiu destinate învățării relațiilor internaționale în afaceri, este necesar să fie realizate următoarele alternative și abordări complementare: 1) Introducerea dimensiunii internaționale în cadrul cursurilor existente. 2) Adăugarea unor cursuri specializate privind relațiile internaționale, efectuarea de comparații între diferite țări. 3) Stabilirea unor ierarhii ale afacerilor internaționale posibile (mici și mari). 4) Învățarea limbilor străine. 5) Studiul posibilităților externe de a extinde perspectiva internațională și interculturală a studenților. 6) Specializări și locuri de muncă în țări străine.

Cea mai eficientă problemă este cea care se referă la asigurarea unei experiențe semnificative, în directă legătură cu lumea reală a afacerilor, pentru un student, pentru un începător. Deoarece numărul de școli de afaceri care

caută să-și „internaționalizeze” programele de studiu a crescut, competiția pentru tradiționalele specializări s-a intensificat. Într-un studiu, din 1993, privind 1233 de instituții din S.U.A., Canada, America Latină, Europa, Japonia și alte 20 de țări, cercetătorii au relevat faptul că, în majoritatea cazurilor, studenții au luat inițiativa organizării propriilor specializări și numai 2% din studenți au beneficiat de avantajele unor specializări peste hotare.

Creșterea numărului de studenți și reducerea specializărilor tradiționale prezintă o serioasă provocare la adresa universităților care încearcă să ofere o programă de studiu pentru școlile de afaceri internaționale cât mai adaptată lumii reale.

Soluția acestei probleme se poate baza pe realitatea mediului înconjurător al afacerii. Forța și spiritul novator al micilor companii pot furniza răspunsul. În 1988, din aproximativ 90.000 de firme care au făcut export în S.U.A., 25% erau companii cu mai puțin de 100 de angajați. În 1990, aproximativ 355.000 de întreprinderi cu mai puțin de 500 de lucrători produceau 46% din valoarea adăugată în domeniile producției de mărfuri în S.U.A. Două treimi din totalul noilor locuri de muncă, create în 1995, în S.U.A. vor fi în cadrul firmelor mici. Bazându-ne pe această tendință,

putem spune că afacerile mici sunt o inepuizabilă sursă de specializare pentru studenți.

Spre deosebire de corporațiile mari, firmele mici nu par a avea fonduri sau personal pentru a putea organiza „specializări” în adevăratul sens al cuvântului. Totuși, aceste întreprinderi au nevoie de proiecte internaționale specifice, care oferă studenților o experiență excelentă. Utilizând o abordare „în echipă”, obiectivele proiectului pot fi atinse de studenți sub coordonarea profesorilor din universități și a celor desemnați din cadrul întreprinderii sponsor.

Camera locale de comerț pot servi ca o rețea de contact între obiectivele universităților și firmele mici și mijlocii. Există numeroase alte asociații, constituite special, pentru a ajuta profesioniștii sau organizații active sau interesate în economia globală de piață. Acestea pot fi organizate sub forma unor cluburi neprotocolare unde specialiștii se pot întâlni regulat pentru a schimba idei și a-și împărtăși experiența. În alte cazuri, asociații mai pretențioase sau consilii pot avea același scop. Aceste grupuri sunt, de obicei, afiliate sau sunt o extensie a camerei de comerț locale sau, probabil, funcționează pe lângă o universitate. Consiliile pot furniza informații legate de afacerile internaționale în cadrul unor seminarii, conferințe sau lucrări practice.

În anumite cazuri este dorit - așa cum s-a subliniat și la recenta Conferință a AUDEM, ca membrii unei catedre de relații economice internaționale să fie și membri ai unor astfel de asociații, care să le permită să aibă o legătură permanentă cu cei ce lucrează în domeniul afacerilor mici și mijlocii. Pot fi identificate asemenea oportunități de implicare a studenților cum ar fi, de exemplu: studii de marketing în domeniul bancar, proiecte de relații cu publicul în organizații obștești, elaborarea unor studii pentru diferite firme, identificarea unor restricții comerciale, date privind resursele umane disponibile, analiza unor ramuri ale economiei în diferite țări etc.

O altă comunicare interesantă prezentată în cadrul Conferinței a fost cea dedicată **evaluării proprietății într-un sistem economic liber**. Au fost prezentate fundamentele teoretice ale evaluării proprietății, metodele de evaluare și cadrul legislativ necesar pentru desfășurarea activității de evaluator. Evaluările corecte sunt necesare atât în tranzacțiile de piață (vânzare-cumpărare), cât și în alte scopuri legale (stabilirea impozitelor, lichidarea unei afaceri, despăgubiri în caz de daune etc).

Într-o altă comunicare prezentată la Conferință s-a subliniat **importanța asigurării titlului de proprietate**. Acesta formă de asigurare nu se practică încă în România. Este vorba despre asigurarea din punct de vedere juridic a proprietății. În schimbul unei sume care reprezintă un procent din valoarea proprietății (iată la ce este bună evaluarea corectă a acesteia!), plătit o singură dată, avocații firmei cercetează baza legală a oricărei tranzacții sau autenticitatea proprietății, asigurând proprietatea împotriva unor vicii contractuale. Este un gen de asigurare care, probabil, va fi introdus curând și la noi, având în vedere înaltul grad de siguranță pe care îl oferă celor ce au sau vor să dobândească o proprietate.

În cadrul secțiunii „Universitate și societate” au fost, de asemenea, prezentate comunicări privind rolul instituțiilor de învățământ superior în comunități regionale, naționale și locale.

În cadrul „grupurilor de interes” din cadrul Conferinței au fost lansate apeluri privind crearea unei „Asociații pentru educație în domeniul afacerilor în țările Europei Centrale și de Est”. Având în vedere faptul că aceste țări se află pe diferite trepte ale tranziției către economia de piață, o asemenea asociație ar permite schimburi de experiență care ar putea fi utile pentru depășirea unor dificultăți. Desigur, nimic nu poate fi copiat, orice soluții, orice modele trebuie adaptate la condițiile concrete ale fiecărei țări. Dar rezultatele bune, ca și greșelile altora trebuie cunoscute.

REVISTA

OPINIA

națională

Tiparul executat de

DRAGO PRINT GRUP

Tipografia F.E.D.

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:

Mariana IONIȚĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4. Telefon: 330.68.45

Costul unui abonament trimestrial este de 3000 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat postal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația „România de Măine”, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B. Abonamente se pot face și prin oficiile poștale din întreaga țară.

Revista „OPINIA NAȚIONALĂ” se află înscrisă în Catalogul de presă „RODIPET” la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „RODIPET” S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presei Libere nr. 1, Sect.1, București - România.